SALI
29
1 inci Teşrin
1940

Başmuharriri: ABİDİN DAVER
TELEFON: 23300
ADRES: Cağaloğlu Nuruosmaniye Caddesi No. 54
ABONE Yıllık 1400 6 aylık 750 3 aylık 400
Telgraf: İKDAM İstanbul

İKDAM

GÜNLÜK SİYASİ HALK GAZETESİ

SAYI 441 — SENE 2
DİKKAT Gazeteye gönderilen evrak geri verilmez.
TAKVİM 29 Birinciteşrin SALI Yıl: 1940 — Ay: 10 — Gün: 303 Rumi: 1356 — 1 inci Teşrin 16 Hicri: 1359 — Ramazan: 27
Son Telgraf Matbaasında Basılır
FİATİ HERYERDE 5 KURUŞTUR

"Sulh ve insanlık aşkı kadar ordumuzun kahramanlığını, milletimizin fedakârlığını dünya bilir,,

Cumhuriyetin 17 nci bayramını kutluyoruz. Aziz Cumhuriyetimizin 18 yaşına bastığı bugünde ilk işimiz, Ebedî Şef Atatürk ile Büyük Millî Şef İsmet İnönü'ne şükranlarımızı ve minnetlerimizi sunmaktır.

Cumhuriyetin 17 senede başardığı işler 170 yıla sığmaz. Bugün canlı, imanlı, tehditler ve tehlikeler karşısında dimdik duran cesur ve yılmaz Türk varlığı, Cumhuriyetin eseridir. Çünkü Cumhuriyet rejimi, kuvvetini Türk milletinin kahraman ruhundan, bu milletin damarlarındaki asîl kandan alıyor.

Cumhuriyet rejiminde büyük ve yaratıcı Türk milleti kendi kendini bulduğu, kendi varlığından taşan kuvvetler ve kendi içinden yükselen Ebedî Atatürk ve Yüce İsmet İnönü gibi Şefler tarafından idare edildiği içindir ki bir milletin değil, bir ferdin hayatı için bile pek kısa olan 17 sene içinde harikalı işler başarmış, eşsiz ilerleme ve yükselme hamleleri ile tarihe şeref sahifeleri yazmıştır.

Bu yıl, en büyük bayramımızda, etrafımızda harp kasırgaları dolaşıyor, fakat Başvekilimizin dediği gibi: «İstiklâlini müdafaada tereddüdü olmıyan» Türk milleti, tam bir birlikle mukadderatın yüzüne, dimdik ve pervasız bakmaktadır. Her Türk, bugün, büyük Namık Kemal gibi:

Felek her türlü esbabı cefasın toplasın gelsin,
Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azimetten.

Diyor; her yurttaş Cumhuriyetin, yurdun, istiklâlin, şeref ve namusun müdafaası için, Atatürk'ün Mânevî huzurunda ve İsmet İnönü'nün kudretli elinde yükselen Cumhuriyet sancağının gölgesi altında, and içiyor.

Türk milleti bayramın kutlu olsun!.

ABİDİN DAVER

YUNAN İTALYAN HARBİ BAŞLADI

Yunan ordusu İtalyan hattını yararak Arnavutlukta 13 kilometre ilerledi

İngiltere bütün kuvvetile Elenlere yardım edecek

İtalyanların hava akınları püskürtüldü

Arnavut milliyetperverleri isyan etti

Evvelki gece yarısından sonra saat üçte İtalyan elçisi Yunanistan Başvekili General Metaksasa ağır mütalebatı ihtiva eden bir nota vermiştir. Bu notanın kabulü Yunanistanın şeref ve vekarile kabili telif olmadığından, Metaksas İtalyan taleplerini reddetmiştir. Notanın red dile otomatikman harp haline giren Yunanistan, İtalya halen muharebeye başlamış bulunuyorlar. İtalyan notasının nasıl verildiği, notanın metni ve mesajları diğer sütunlarımızda bulacaksınız. Aşağıda dün gece geç vakte kadar Anadolu Ajansının verdiği bütün harp haberlerini bulacaksınız.

Yunan ordusu baş kumandanlığının tebliği

Atina, 28 (A.A.) — Elen orduları başkumandanlığının tebliği:

İtalyan kuvvetleri bu sabah saat 5.30 da Yunanistana Arnavutluk hududunda siper kıt'alarımıza hücum etmişlerdir. Kıt'alarımız anavatan topraklarını müdafaa ediyorlar.

Yunanlılar 13 Kilometre İlerledi

Atina, 28 (A.A.) — Bir noktada Yunan kıtalarının İtalyan müdafaasını yararak 13 kilometre kadar derinlikte Arnavutluğa girmiş oldukları bildirilmektedir.

İtalyan Kıtaatının Hareketi

Nevyork, 28 (A.A.) — Resmî Alman ajansının Transradyo ajansı tarafından istinsah edilen bir telgrafında İtalyan kıt'alarının bu sabah saat 6 da Yunan hududunu geçtikleri bildirilmektedir.

İTALYA, HUDUDA TECAVÜZ ETTİ

Nevyork: 28 (A.A.) — Röyter ajansından: Transradio ajansı, aşağıdaki haberi Alman ajansından almış olduğunu bildirmektedir: İtiyan kıtaatı, bu sabah Yunan hududunu tecavüz etmişlerdir. Ayni ajansa göre, Yunanistan, İtalyanın ültimatomunu reddetmiştir. İtalya, bu ültimatomunda mütalebatının kabul edilmemesi takdirinde Yunan arazisini istilâ etmek tehdidinde bulunmakta idi. İlk tehlike işareti bu sabah saat 5 te verilmiştir.

HUDUTTA MUHAREBE BAŞLADI

Nevyork: 28 (A.A.) — Belgrad ve Sofyadan gelen haberlere göre, Yunanistan - Arnavutluk hududunda muharebe başlamıştır.

Atinaya Hava Hücumu

Atina, 28 (A.A.) — Atina bu sabah harbin ilk tadını tatmıştır. Saat dokuzda hava dâfi bataryaları harekete geçmiş ve Tatoy tayyare meydanına doğru şehir üzerine girmeğe teşebbüs eyliyen düşman tayyarelerine ateş açmıştır. Halk ve üniformalarile gençlik teşkilâtı mensupları hiç heyecana kapılmadan sokaklarda tezahürlerine de-

(Arkası 7 ncide)

HARP SAHASI İÇİNE GİREN YUNAN TOPRAKLARI VE KOMŞULARI

SA MAJESTE KRAL GEORGES

Elenler İtalyan Notasını Reddetti

METAKSAS DİYOR Kİ

«İtalya, Yunanlıları hür bir millet olarak tanımadı. Şimdi silâh başına!»

İtalyan notasının metni

Ingiliz Kralının Yunan milletine mesajı

Atina Elçimiz Yunan Başvekili ile görüştü

Atina, 28 (A.A.) — Atina ajansı bildiriyor:

Bu sabah saat 3 te, İtalyanın Atina elçisi Sinyor Grazzi, hükûmet reisi general Metaksası ziyaret etmiş ve kendisine uzun bir nota tevdi etmiştir.

Bu notanın şeraiti, Yunanistanca kabili kabul görülmemiştir. Malûm olan yegâne nokta, İtalyan kıtaatının bu sabah saat 6 da Yunanistana karşı yürüyecekleri keyfiyetidir.

Bütün Elen milleti, Allahına sığınarak ve kral ile hükûmet reisi Metaksasın etrafında sıkı bir kütle halinde toplanarak şerefini, istiklâlini ve memleketinin tamamiyetini müdafaa etmeğe azmeylemiştir. Elenler, lâzımgelirse ölmeğe, fakat insan gibi ölmeğe karar vermişlerdir.

İtalyan ültimatomunun metni

Roma: 28 (A.A.) — İtalyanın Roma sefiri Grazzi, 28 teşrinievvel saat 3 de Yunan hkûmetine aşağıdaki notayı tevdi etmiştir:

İtalya hhükûmeti şimdiki ihilâf

(Devamı 7 nci sahifede)

Yunan Müdafaa Kuvvetleri

6.840.000 nüfuslu Yunanistan 700.000 kişilik seferî kuvvete maliktir

Yunanistanın askerî, ticarî, coğrafî vaziyeti

Dün ağır talepler ihtiva eden İtalyan notasını reddederek harbi göze alan Yunanistanın son istatistik ve malûmata nazaran umumî vaziyeti şudur:

MESAHAİ SATHİYE VE NÜFUSU

Şimalde ve karada Türkiye, Bulgaristan, Yugoslavya ve Arnavutluk ile hemhudut olan Yunanistan, kısmen de Ege denizi ve Akdenizle çevrilmiştir. Yunanistanın Balkan Harbinden önce mesahai sathiyesi 65.000 kilometre murabbaı, nüfusu da 2.670.000 idi. Bugün ise mesahai sathiyesi 127.000 kilometre murabbaı, nüfusu da 6.840.000 dir. Memleketin idare şekli krallıktır. 4 ağustos 936 tarihinde General Metaksas otoriter bir hükûmet kurmuş ve o tarihten itibaren de bütün Yunanistan tam bir

(Devamı 7 nci sahifede)

Yunanistanın uğradığı haksız tecavüz

Bu maddeten küçük millet, yalnız kendi istiklâli için değil, bütün mazlum milletlerin istiklâli ve kurtuluşu için çarpışan büyük bir millet olmuştur.

Yazan: ABİDİN DAVER

İtalya, nihayet Balkanları da kana boyadı. Tam bir bitaraflıkla hâdiseleri takip eden ve barış içinde yaşamaktan başka hiçbir emeli olmadığını söyliyen Yunanistana da sebepsiz taarruz etti. İtalyanlar verdikleri sözü asla, tutmadıklarını bütün medeniyet ve tarih müvacehesinde, bir defa daha ispat ettiler. 10 haziran günü, İtalya Fransa ve İngiltereye harbederken Musolininin hücum etmiyeceğini söylediği ve en kat'i şekilde teminat verdiği milletler arasında, Yunanistan da vardı. Hani, o mutantan ve açık vaad ne oldu?

Uydurma bir hudut hâdisesi, arkasından zevahiri kurtarmak için, yalandan bir görüşmeye bile lüzum görmeden harp ilânı. Geçen ilkbaharda Norveçe, Danimarkaya, Hollandaya ve Belçikaya karşı böyle yapılmıştı. Bu sonbaharda da, Yunanistana karşı, ayni şey yapıldı. Mihver devletlerinin hiç bir sözüne, hiçbir taahhüdüne inanmamak lâzımgeldiğini, hâdiseler, bilmem kaçıncı defa, gösteriyor. Bu hakikati, hiç güneş görmemiş anadan doğma körler bile artık gördüler. Ne yazık ki içimizde hâlâ bu çeşit teminata inanan,

Yunanistanın tecavüze uğraması-

(Devamı 7 nci sahifede)

ABİDİN DAVER

Başvekilimizin nutku

"Kudretinden emin, istiklâlini müdafaada tereddüdü olmıyan bir milletin fertleriyiz,,

Ankara: 28 (A.A.) — Cümhuriyet bayramının açılış töreni münasebetile Başvekil Dr. Refik Saydam bugün radyoda aşağıdaki nutku söylemiştir:

«— Aziz yurttaşlarım;

On yedinci Cümhuriyet bayramımızı kutlama törenini açıyorum. Dünyanın karanlık, karışık hali karşısında, millî birliğin güvenli ve hür havası içinde yaşayan Türk milletine büyük bayram kutlu olsun.

Bu mes'ut anda, Cümhuriyetimizin bânisi, milletimizin kurtarıcısı Atatürkün manevî huzurunda, Türk milleti adına, minnet ve tazimle eğiliyorum.

Ve gene, Türk milleti adına, emrinde olmanın ve toplanmanın verdiği gurur ve zevk içinde, Millî Şefimiz Cümhur Reisimiz İsmet İnönüne sarsılmaz bağlılığımızı teyit eyliyorum.

Millî mücadelesi kadar, millî birliği de yeryüzünde örnek olan milletimizin, böyle binlerce bayramı sevkle kutlaması mukadderdir.

(Arkası 7 ncide)

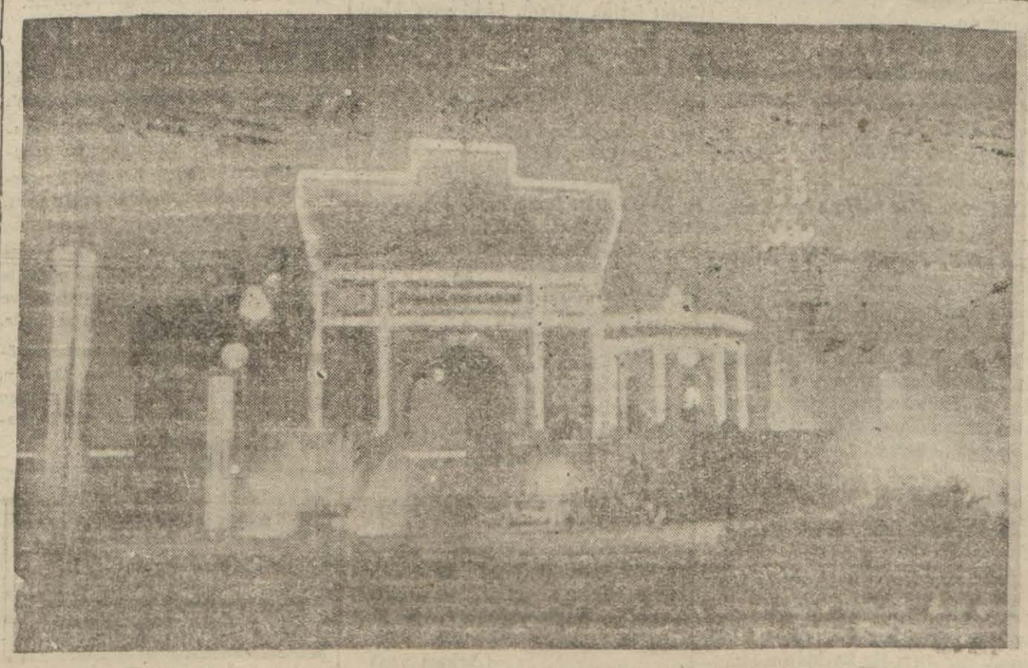

CÜMHURİYETİN 17 NCİ YILDÖNÜMÜ MÜNASEBETİLE TENVİR EDİLEN ÜNİVERSİTE KAPISI

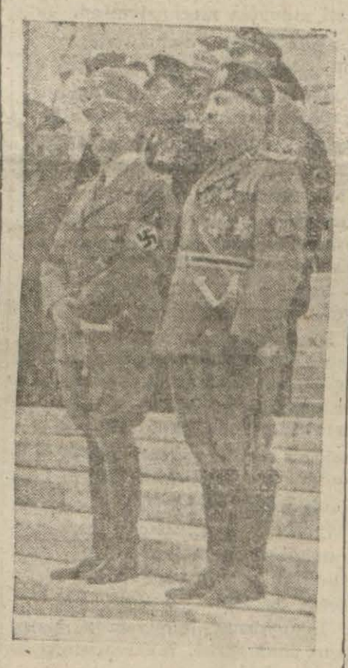

HİTLER VE MUSSOLİNİ

Hitler Musolini Mülâkatı

Dün Floransada vukubuldu

Görüşmede hariciye nazırları da bulundu

Floransa, 28 (A.A.) — Stefani ajansından:

Hitler - Musolini görüşmesinin sonunda aşağıdaki tebliğ neşredilmiştir:

Duçe ile Führer, bugün bir kaç saat devam eden bir görüşme yapmışlardır. İki memleket arasındaki ittifak zihniyetinden mülhem olan bu görüşme her zaman olduğu gibi çok samimî bir şekilde cereyan etmiş ve iki tarafın halihazırda mevcut bütün meseleler hakkındaki noktai nazar birliklerini göstermiştir.

Görüşmeye İtalyan hariciye nazırı Kont Ciano ile Alman hariciye nazırı von Ribbentrop iştirak etmişlerdir.

GÖRÜŞME NASIL OLDU?

Roma, 28 (A.A.) — Reuter: Stefani ajansının bildirdiğine

(Devamı 7 nci sahifede)

Zehir Kaçakçılarına Verilen ceza kâfi mi?

Mazhar Uzmanın Cevabı

Başka memleketlerdeki kaçakçılara nazaran bizimkiler çer çöp kabilindendir ve sattıkları, ekseriya, eroin değil, tebeşir tozu ve nişastayla karıştırılmış morfin soliktir

Arkadaşımız Selâmi İzzet Sedesin iki gün evvel çıkan bir fıkrasında uyuşturucu maddeler kaçakçılarına verilen cezanın azlığı ileri sürülmekteydi. Bu tez üzerinde açtığımız ankete Profesör Fahreddin Kerim Gökayla avukat Sadi Rıza Dağın verdikleri cevapları evvelki gün neşretmiştik. Bu hususta, Emrazı akliye mütehassısı Profesör Dr. Mazhar Uzman da, şunları söylemektedir:

«— Eroin kullananlar kanunu cezanın 404 üncü maddesi mucibince altı aydan aşağı olmamak üzere Emrazı akliye ve asabiye hastanesine kapatılırlar. Islahı hal ettiği hastane sertabibi tarafından temin olunanlar Müddeiumumilikçe serbest bırakılır. Bunlardan istifade eden ve bu mevkufiyetin şifakâr tesirile iyi olan bir çok genç vatandaşlarımız ebediyen kurtuluyor. Fakat bir kısmı gene aynı muhite düştüklerinden, aynı arka-

(Devamı 7 nci sahifede)

PROF. DR. MAZHAR UZMAN

Büyük Tarihî Tefrika: 72

ÂLİ RESÛL

Yazan: ZİYA ŞAKİR

Emevî ordusu artık kat'î olarak harp tertibatı almıya başlamıştı

— Verilen karar, bozulamaz. Ya, hiç bir kayıt ve şarta tâbi olmıyarak gelip nefsinizi teslim ediniz. Ve yahut, korkunc âkibetinizin zamanına intizar eyleyiniz.

Dive, israr gösterdi.

Ömerin bu israrı, o kadar nâmerdane bir hareketti ki, kendi etrafında bulunanalara bile nefret verdi. Derhal, bir galeyan başgösterdi. Her taraftan;

— Artık bu kadarı, fazladır... Mahza bir kisiyi biat ettirmek ve yahut isyanının cezasını vermek için buraya binlerce asker toplandı. Kaç günden beridir ki, müzakerelerle, tehdit ve tedhişlerle vakit geçiriliyor. Bir gün daha sabretmekten ne cıkar?...

Dive, bir takım hoşnutsuzluk sesleri yükseldi.

Bu sesler, Ömerin kalbine bir ürküntü verdi. (Abbas) a dönerek:

— Pekâlâ.. teklifi kabul ediyorum.

Demek mecburiyetini hissetti.

★

Kafile halkı bu fırsattan istifadeve calıstılar. Susuzluktan bitap bir halde bulunmalarına rağmen kazmalara, küreklere vapıstılar. Ehli beyti ok yağmurlarından muhafaza edebilmek icin çukurlar ve siperler kazdılar.

Kafile halkı arasında, dört Türk bulunuyordu:

1 — Azerbaycanlı (Müslim).

2 — Bu zatın oğlu.

3 — İmamı Hüsevinin en sadık dostlarından (Kutlamiş) ki, bu zat Hazreti İmama olan muhabbet ve ihtiramını göstermek için kendisini (Gulâm Saad Hüseyin) tesmiye etmisti.

4 — İmamı Hüsevinin şahsî ve hususî işlerine bakan (Firuzan) isminde, cesur ve ateşli bir genç.

Firuzan, vaktile Orta Asyadan Iraka hicret eden asil bir Türk kabilesine mensup idi. Bu kabile, Kerbelâya bir kaç günlük mesafede, Fırat sahillerinde kayalardan mürekken bir tepe üzerinde ikamet edivordu. Ve kabile halkının hepsi de, cesaret ve silâhşorlukları ile meshurdu. Basra körfezinden Toros eteklerine kadar o kos koca ülke emevilerin önünde baş edikleri halde, bu bir avuç Türk, ne Muaviyeye ve ne de oğlu Yezide biat etmemişlerdi. Şimdiye kadar, Emevî hükûmetine vergi ve asker de vermemişlerdi. Tam manasile hürrivet ve istiklâl icinde yaşıyorlar, ehli beyte ve Âli Resûle karşı kalblerinde derin bir aşk, hürmet ve merbutiyet besliyorlardı.

İşte bunlardan biri de, (Firuzan) idi. Bu mert e atesin genç, kabilesinin asil ve zengin bir ailesine mensup olduğu halde, mahza Âli Resûle karsı beslediği aşk ve iştivak yüzünden köyünü terketmiş, Hicaza gelmiş, bir köle gibi, İmamı Hüseyinin hususî hizmetini kabul eylemişti.

Şimdi, düşman ordusu artık kat,î olarak harp tertibatını almıya başlar başlamaz, İmamı Hüseyinin bu dört sadık havarisi arasında, hararetli bir müzakere baş gösterdi. Ve nihayet bu müzakerenin neticesi, İmamı Hüseyine şöylece arzedildi:

— Ya İmam!.. Artık âşikâr olakar görünüyor ki, hepimiz insafsız bir ölüm cenberi ile ihata edildik. Bizim, yaşamamızın ve yahut ölmemizin, hic bir ehemmiyeti yok. Burada asıl düşünülecek cihet, seninle Âli Resûlün kıymetli hayatlarıdır... Biz düşündük, tasındık. Bu muhterem hayatları kurtarmak için söyle bir karar verdik. Malûm ya, Firuzanın devesi, sür'at ve çeviklik itibarile emsali az bulunur, genç bir devedir. Firuzan bu deve ile sizi kaçırmak ve düşmanın muhasara hatlarını muvaffakiyetle aşıp seni dışarı çıkarmak mes'uliyetini üzerine almıştır. Zaten bütün dava senin üzerinedir. Eğer sen aradan çıkarsan, düşmanlar Âli Resûlü de kendi hallerine terkedeceklerdir.. Firuzan, seni kaçırıp kendi köyüne götürecek. Bir müddet orada gizlivecek. Ondan sonra da, Türkistana götürecek. Bu gece, bu kararı tatbik edelim. Eldeki fırsatı kaybetmiyelim.

Denildi.

Bu sözleri söyliyen, (Azerbaycanlı Müslim) idi.

Müslimden sonra Firuzan da söz alarak o da kaçırma plânını izah etti. [1]

Hüseyin, dudaklarında acı bir tebessüm olduğu halde bütün bu sözleri dinledi. Ve sonra, sağ elile üc defa Firuzanın arkasını okşıyarak:

— Firuzan!.. Allah senden ve senin asil neslinden razı ve hoşnut olsun... Gerek benim ve gerek ehli beytimin hayatları hakkında gösterdiğin alâkaya ve göze aldığın fedakârlığa, teşekkürler ederim... Kaçmak meselesine gelince... Bu, imkânsızdır. Resulûllahın torunu, Alinin oğlu, Emevilerin karşısından kaçmış, dedirtmektense, yüz kere ve bin kere ölümü tercih ederim. Bu fikirden vaz geçelim.

Dive, cevap verdi.

Bu cevap karşısında Firuzan o kadar müteessir oldu ki, ellerini yüzüne kapıyarak ağlıya ağlıya, bir tarafa cekildi.

Artık anlaşılıyordu ki, Kerbelâ cöllerinde ve bu felâket cenberinin icinde hüküm süren kuvvet, mantık ve muhakeme değil.. sadece Allahın hikmet ve takdiri idi.

★

Bu takdiri, her kesten zivade İmamı Hüseyin kabul ediyor.. âkibetin fecaatini en açık bir surette gördüğü halde, büyük bir metanet ve tevekkülle ölümü beklivordu... Onun bütün düşünce ve endişelerini, sadece etrafındakiler teşkil ediyordu.

Bir aralık, onların serbest bırakılması şartile, tek başına gidip düşman ordusu baş kumandanına teslim olmayı aklından geçirmişti. Fakat düşmana teslim olmayı bir türlü gururuna yediremiverek derhal bu fikirden vaz geçmiş:

— Ben, ancak mübarek ceddimin ve cesur babamın sereflerine lâyık bir ölümle ölmeliyim.

Dive, elinde kılıc olarak ölümü beklemiye karar vermişti.

Bir taraftan harp hazırlıkları yapılırken, diğer taraftan ehli beytini ve diğer dostlarını toplıyarak:

— Rica ediyorum. Beni kendi mukadderatıma terkedin. Siz, çıkıp gidin.

[1] *Bazı tarihlere nazaran, Kerbelâ civarında yaşıyan ve aslen Türk olan bir kabile mensup (Durmaz) isminde bir genc gelmiş.. büyük bir cür'etkârlıkla muhasara hatlarını geçmiş.. İmamı Hüseyine firar teklif etmiştir. İmamı Hüseyin, gerek (Durmaz) a ve gerek onun kavim ve kabilesine dua ettikten sonra, nazikâne bir surette bu teklifi reddeylemiştir.*

Z. Ş.

GÜNÜN TENKİTLERİ

17 Yılın tasrifi

Cumhuriyet 17 yıldanberi her gün yıkılmağa yüz tutan, yıkılması lâzımgelen bir şeyi yıktı, yerine yeni bir şey yaptı; gözünü milletten ayırmadı. Vatanın en uzak köşelerinde fabrika bacaları tütüyor; en ıssız bucaklarında elektrik ışıldıyor; demiryolları köyleri kasabalara, kasabaları köylere bağlıyor.

İnanıyorum.

Cumhuriyet Türk kanile yuğurulan Türk topraklarında, Türk kudretinin, Türk kuvvetinin, Türk iradesinin eşsiz zaferile kuruldu. Ne kimseye haksız yere: «Bu senin hakkın değil, benim hakkımdır, ver» dedi, ne de haksız yere: «Bu senin hakkın değil, benim hakkımdır, ver» diyenlere hakkından bir zerre kaptırdı. Cumhuriyet bir sulh devletidir, kendisinden haksız bir şey istenmemek şartile.

İnanıyorum, inanıyorsun.

Cumhuriyeti, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 1 inci maddesinin nihayetine: «Türkiye Devletinin hükûmet şekli Cumhuriyettir« cümlesini ilâve edene «bundaki muvaffakiyeti, Türk milletinin ve onun değerli ordusunun bir ve beraber olarak, azimkârane yürümesine» borçluyuz.

İnanıyorum, inanıyorsun, inanıyor.

Cumhuriyet tarihi inanç demektir; kendine güvenen bir milletle, milletine güvenen bir şefin, milletine inanan bir şefle, şefine inanan bir milletin bir cüvut, bir yürek, bir ruh olarak her gücü altedeceğini cihana ispat etmiş ve ispat etmeğe hazır olan bir kudret demektir.

İnanıyorum, inanıyorsun, inanıyor, inanıyoruz.

«Bugün ulaştığımız mertebenin, asırlardanberi çekilen millî musibetlerin intibahı ve bu aziz vatanın her köşesini sulayan kanların bedeli» olduğunu unutmamağa, «mevcudiyetimizle istikbalimizin yegâne temelinin Cumhuriyet» olduğunu bir ân bile zihnimizden çıkarmamağa «bizi bu hazineden mahrum etmek istiyecek bedhahların bulunabileceğini» gözönünde tutmağa, «istiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetinde kaldığımız zaman vazifeye atılmak için içinde bulunacağımız vazieytin imkân ve şeraitini» düşünmemeğe «istiklâl ve Cumhuriyetimize kasdedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olsalar bile» korkup yılmamağa «Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaaya» andiçtik.

İnanıyorum, inanıyorsun, inanıyor, inanıyoruz, inanıyorsunuz.

Bugünkü inanımız dünkü ve yarınki inanımızdır: «Hâkimiyet milletindir» «Türkiye Devletinin idare şekli Cumhuriyettir» «sulh ve terakki yoluna bütün gayretlerini asîl bir surette vakfetmiş olan milletimiz mecbur olursa, kendisi ve şanlı ordusu geçmiş kahramanların hayranlığını celbedecek yeni kahramanlarla dolu olan fedakâr göğsünü en parlak vazifelerle süslemeğe hazırdır.»

İnanıyorum, inanıyorsun, inanıyor; inanıyoruz, inanıyorsunuz, inanıyorlar!.

Selâmi İzzet SEDES

Feridun Manyasî Ankarada hastalandı

İskenderun limanının ıslahı üzerinde tetkikler yapmak için Hataya giden Devlet Limanlar İşletmesi umum müdürü Raufî Manyasî dönüşte Ankarada hastalanmış ve hastaneye yatmıştır. Bu yüzden şehrimize gelememiştir.

Şehir Haberleri

Eminönü Halkevinin yeni binası dün açıldı

Parti reisi Reşat Mimar oğlu nutkunda: "Bu bina ayni zamanda iman ittifak ve azim sembolüdür„ dedi

Eminönü Halkevine ilâve edilen yeni binanın açılış merasimi dün saat 15,30 da yapılmıştır. Merasimde İstanbul Vali ve Belediye Reisi Dr. Lûtfi Kırdar, Parti Reisi İzmir meb'usu Resat Mimaroğlu, İstanbul meb'uslarından şehrimizde bulunanlar, Harp Akademisi müdürü orgeneral Ali Fuat, Parti, Vilâyet, Belediye erkânı hazır bulunmuşlardır.

İstiklâl Marşı dinlenmiş, müteakiben Parti Reisi bir nutuk söylemiştir. Reşat Mimaroğlu nutkunda ezcümle demiştir ki:

«— Bu evler yalnız herhangi mimarî birer kıymet ifade eden eserler değildir. Onlar mazrufları itibarile de çok daha mühim, çok feyizli, içtimaî müesseselerdir. Bu kültür ocaklarının ateşini yakan Ebedî Sef'in elidir. Vatanı kurtaran, onda binbir güzellik, iyilik ve doğruluk yolu açarak dehâsile onu ideale doğru sevkeden Ulu Ata'nın kudreti ve elidir. Onun mübarek hatırasile bu andaki heyecanımız aşikârdır... Bizim bu ideal yolunda o kadar hızla ve şevk ile bir gidişimiz var ki... Bu fazilet ocaklarını günden güne arttırıyoruz. Bugün bütün yurtta bunların adedi 500 ü geçti. Münevver ve tenevvüre heveskâr erkek ve kadın Türk çocuklarından 300.000 e yakın âzası var. Yalnız şehrimizde bu adet 30.000 e yakındır. Bu sayının arttığını görmekle de iftihar ve mesar duymaktayız. Cumhuriyet İdaresinin Halk Partisi teşekkülü, halkı ve halk çocuklarını bir yerde, bir araya toplamak ve onları irşat etmek, nurlandırmak için bu binayı da kurdu. Bu bina, ayni zamanda iman, ittifak ve azim sembolüdür.»

Müteakiben bina gezilmiş, Eminönü Halkevi Reisi Doçent Yavuz bir konferans vermiştir. Bundan sonra Halkevi orkestrası tarafından bir konser verilmiş, müteakiben de davetliler hazırlanan büfede ağırlanmışlardır.

Kömürihtikârı yapanlar

Dün iki kömürcü için zabıt tutuldu

Aksarayda kömürcü Ahmet ve Çarşıkapıda kömürcü Aziz haklarında tesbit edilen fiatten fazla managl kömürü sattıkları için zabıt tanzim edilmiştir.

İngiliz Lordu Ankaraya gitti

Birkaç gündenberi şehrimizde bulunan İngiliz Korporasyonlar mümessili Lord Glinkoner dün Ankaraya gitmiştir. Türk - İngiliz ticaret müzakerelerine devam edilecektir.

PİYASA

Gıda maddeleri üzerinde fazla satışlar yapıldı

Keten tohumu fiati 23 ve susam fiati 22 kuruşa düşmüştür. Buğday fiatleri yüksektir. Dün zahire borsasında yumuşaklar 8 kuruş 15 para ile 8,35 para arasında sertler de 8 kuruş 29 para ile 8 kuruş 34 para arasında muamele görmüştür. Arpa fiati 6 kuruş 12,5 para ile 6 kuruş 15 para arasındadır.

Dün piyasada muameleler çok durgun olmuştur. Bu durgunluk bilhassa ihracat maddeleri üzerindedir. Gıda maddeleri üzerine ise aksine fazla satışlar olmuştur. Gıda maddeleri fiatlerinde bir miktar artış vardır. Çavdar fiatleri 5,30 ile 5 kuruş 35 para arasındadır.

Altın 150 kuruş birden fırladı

Artın fiati dün 23 liradan birdenbire 24,5 lirava vükselmiştir. Buna son siyasî hâdiseler sebep olmuştur.

Polonyada kalan alacaklarımız

Tacirler bankaya emir verilmesini bekliyorlar

Ankarada Hariciye Vekâletimizle Polonya sefareti arasında yapılan bir anlaşmaya göre, harpten evvel Polonyaya mal gönderen tütün tacirlerimizin paraları Merkez Bankası tarafından tediye olunacaktı. Fakat aradan 10 günden fazla bir zaman geçmesine rağmen bu hususta hâlâ Merkez Bankasına bir emir verilmemiştir. Tütüncüler müşkül vaziyette kaldıklarından tediyatın bir an evvel başlamasını beklemektedirler.

BELEDİYE

Yeni yapılacak yollar

Belediye fen hey'eti altmış bin liralık münakale ile bazı yollar yapacaktır. Bu yollar arasında, Ortaköy Dereboyu, Aksarayda İnkılâp caddesi yolu ile Kınalıada rıhtımı bulunmaktadır.

Belediyede maaş verildi

Belediye memurlarına dün teşrinisani maaşları tevzi edilmiştir.

DENİZ

Yeni kömür navlun tarifesi

Zonguldaktan bütün limanlarımıza yapılacak kömür nakliyatı için koordinasyon hey'eti tarafından hazırlanan yeni ücret tarifesi önümüzdeki cuma gününden itibaren mer'iyyet mevkiine girecektir.

Marmara seferlerinde kış tarifesi

İstanbul - Mudanya ve diğer Marmara limanları arasındaki kış vapur tarifeleri önümüzdeki cuma gününden itibaren tatbik edilmeye baslanacaktır.

Sahillerimiz işaretlenecek

Böylece seferdeki vapurlar hava vaziyetinden haberdar olabilecekler

Münakalât Vekâleti sefer halinde bulunan vapurların hava vaziyetini öğrenebilmeleri için sahillere işaretler koymıya karar vermiş ve ilk olarak Karadeniz sahillerinde faaliyete geçilmiştir. Sahillere uzun direkler konulacak ve bunların üzerlerine muhtelif renk ve şekillerde cisimler çekilerek hava vaziyeti vapurlara bildirilecektir. Bu işaret tesisatı bütün sahillerimize yapılacaktır.

ADLİYE ve POLİS

Sağlam bacağını sakat gösteren zengin dilenci!

Akrabasından birinin ihbarile yakalandı üzerinde 2 ellilik çıktı

Dn sap sağlam olduğu halde sakat taklidi yapan bir dilenci garip bir tarzda yakalanmıştır. Giresunlu Bülend adında olan bu genç adam bir ayağını pantalonunun içinde kıvırıp saklamış, pantalonunun üzerine de meşin geçirerek bu ayağını kesik gibi göstererek ellerine geçirdiği bir çift takunya ile şehir sokaklarından sürüne sürüne yürüyerek dilenmeğe başlamıştır. Dün Giresundan Bülendin amcasının oğlu gelmiş ve onu bu vaziyette görünce hakikaten sakat oldu sanmıştır. Fakat sorup hakikati öğrenince hayret etmiş ve bu çirkin vaziyete hiddetlenerek Bülendi polise haber vermiş ve yakalatmıştır. Eminönü merkezinde Bülendin bacağından meşin ve pantalonu çıkarılmış ve iplerle kıvrılarak bağlanmış ayağının sapa sağlam olduğu görülmüştür. Üzeri arandığı zaman, iki tane ellişer liralık bulunmuş ve hayli zamandanberi halkın sakatlık ve malûliyet karşısında duyduğu merhamet hislerini istismar eden bu sahtekâr adam adliyeye verilmiştir.

Galatada bıçaklanan adam öldü

Galatada sarhoşluk yüzünden çıkan bir münazaa neticesinde Sadullâh adında birinin arkadaşı Mehmedi bıçakla ağır yaraladığını dün yazmıştık. Mehmet kaldırıldığı hastanede dün ölmüş ve katil Sadullah evrakile beraber Adliyeye verilmiştir.

İnsan yerine koyun cesedi çıktı

Kantarcılarda, Hacıkadın mahallesinde Sarıbeyazıt caddesinde oturan 65 yaşlarında Ahmet adında bir zat, dün polis karakoluna müracaat ederek evinin yanındaki arsada hasıra sarılmış bir ceset gördüğünü haber vermiş ve hemen bu arsaya giden polisler, hasırı açtıkları zaman bunun insan değil, bir koyun cesedi olduğunu görmüşlerdir.

★

★ Şoför Mahmudun idaresindeki 2088 numaralı otomobil, dün Eminönü meydanından geçerken Beşiktaşta oturan 7 yaşlarında Uçak adında bir çocuğa çarpmış ve çocuğun bacağını kırmıştır. Uçak Etfal Hastanesine kaldırılmış, şoför yakalanmıştır.

★ Şişlide tramvay deposu arkasında oturan Haydar adında biri av tüfeğile oynarken kaza ile tüfeği patlatmış ve çıkan saçmalarla elinden yaralanmıştır.

★ Kazlıçeşmede Ermeni hastanesi önünde yol inşaatında çalışan İbrahim, bir iş meselesinden ayni yerde çalışan Arifle kavga etmiş ve onu çakı ile yaralamış, yakalanmıştır.

RAMAZAN: 27

29/10/940 SALI

Öğle	11 58	İFTAR	17 12
İkindi	14 52	Yatsı	18 46
Akşam	17 12	İMSAK	4 46

DIŞ POLİTİKA

İtalya ve Yunanistan

YAZAN: Profesör Hüseyin Şükrü BABAN

Dündenberi İtalyan askerleri Yunan arazisinde ilerlemeğe başlamış bulunuyorlar. Vaziyet ansızın inkişaf etmiştir. Filhakika bir iki haftadır İtalya ile Yunanistan münasebetlerinde gayri tabiîlikler olduğu hissolunuyor ve bazı ajanslar, faraza Röyter, Atinaya bir ültimatom verildiğinden bahsediyorlardı. Yalnız bu sayialar, Roma kaynaklarından tekzip edilmişti. Daha evvel de, bazı Arnavut rüesasının Yunanlıların teşvikile öldürüldüğü rivayetlerini İtalyan menabii tekrarlamış durmuşlar ve iki memleket münasebetleri hayli müz'iç safhalardan geçmeğe mahkûm olmuştu. Atina, o zaman da böyle bir katil keyfiyetile hiç alâkası olmadığını ve ismi mevzuu bahsedilen Hacı Davudun bir şakiden başka bir şey olmayıp rakip ve hempaları tarafından itlâf edilmiş olmasının çok muhtemel bulunduğunu temin etmişti. Nitekim, birdenbire harp gibi nihaî safhaya intikal ediveren son durumdan bir gün evvel, Yunan çetelerinin Arnavut arazisine tecavüz ettikleri ve bunlardan altısının esir edildiği ajans Stefaninin ifadesi cümlesindendi.

Dün sabah Yunan kabinesi böyle bir halin tasavvuru imkânını bile en kat'i bir lisan ile nakzetmişti. Halbuki, bütün bu inkârlara rağmen İtalya, karadan, havadan, ve denizden Yunanistana hücuma başlamıştır.

Çetelerin tecavüzü, hudut hâdiseleri gibi vekayi cereyan etmiş olduğu kabul edilse bile hüsnüniyetle meşbu iki memleketin bu gibi ihtilâfları hal için ellerinde birden çok fazla usul ve imkânlar vardır. Hâdise hakkında müşterek tahkikat yapılabilir, bitaraf bir komisyona durumu incelemesi vazifesi tahmil edilebilir, her iki hükûmetle iyi münasebette bulunan bir üçüncü devletin tavassutu rica edilebilir, hattâ artık haklı olarak adı unutulmuş olan Akvam Cemiyetinden bile böyle bir ihtilâfı tesviye etmesi istenilebilirdi. Her ne kadar İtalya Cenevre Meclisinden Habeş işindenberi çekilmiş bulunuyorsa da... Bütün bu imkânlar bertaraf edilmiş, hattâ bir dakika böyle bir fikir üzerinde durulmamış ve doğrudan doğruya silâha müracaat edilmiştir. İtalya, ötedenberi Yunanistanın hattıhareketinden memnun değildi. İngiltereye fazla mümaşatkâr bir politika takip eylediğine kanidir. Adalarını İngiliz donanmasına bir üs gibi verdiği fikrindedir. İtalya Başvekili Sinyor Musolini İngiltereye karşı harp açtığı zaman Yunanistana İngiltereye üs vermemek ve yardım etmemek kayıt ve şartile etcavüz edilmiyeceğini temin bile etmişti. Hattâ Mısır da bu teminattan istifade eden memleketler meyanındaydı.

Yunanistanın bugünkü nazik safha içinde Arnavutluk dolayısile İtalyaya karşı tecavüzkâr bir siyaset takip etmesi mutasavver değildir. Metaksas gibi tecrübeli, dirayetli, hazımlı ve memleketini dahili ve haricî bin türlü tehlikeden sıyanet etmeğe nefsini hasretmiş bir zatın bugünden yarına rota değiştirmesi, herhalde bahis mevzuu olamaz. Nihayet, İtalya, Yunanistan karşısında kavi bir devlettir. Kudretine istinaden istediklerini hak olarak görmüş ve kılıcma davanarak âzamî fayda temin etmek istemiştir. Faşist yıldönümünün tes'idinin bir gün sonraya tehir edilmesi ve o günün büyük hâdiselere sahne olacağının peşinden temini, bütün hareketin evvelce hazırlanmış ve zamanında sahneye konulmuş olduğu hissini veriyor. Brenner mükâleme ve kararlarının bir sahifesi daha çevrilmiştir. Kendileri tarafından sebebiyet verilmeksizin sırf büyük devletler boğuşmasında yol üzerinde oldukları için gadre uğrayan Belçika, Felemenk, Danimarka, Norveç gibi ufak memleketlerin listesine bir isim daha ilâve edilmek isteniyor, demektir.

Şüphesiz ki Elenler istiklâl ve mevcudiyetlerini müdafaa edeceklerdir. Kuvvetler çok nisbetsiz olmakla beraber, Yunanistanın şeref vazifesini seve seve yapacağı muhakkaktır. Bir milletin yurdunu ve varlığını korumak için giriştiği herhangi bir müsareada dünya efkârı umumiyesinin muhabbeti behemehal o vatan müdafileri tarafındadır. Bu metanet ve mukavemet bir takım yardımların da gelmesini mucip olur. Fransızların dedikleri gibi: «Sen kendi kendine yardım et! Allah da sana yardım eder.»

Hüseyin Şükrü BABAN

İkdamın Edebî Tefrikası : 52

KISKANIYORUM!

Yazan: SELÂMİ İZZET

— Ben çıkmak istemiyorum. Başucuma oturdu.

Gözlerimi kapadım. Operatör damarları deldi, bir tüble biribirlerine ekledi.

Bedia elini alnıma koymuştu; yavaş yavaş şakaklarımı okşuyordu. Temasını, güzel kokusunu duyuyordum. Başım, Bedianın başını koyduğu yastığa gömülmüştü.

Oh!.. Mes'udum!.. Bir gün gelecek belki Bedia benim, yalnız benim olacak..

Kanım akıyor.. Damarlarımdaki kan çekiliyor... Kulaklarım uğulduyor, hafif bir uğultu... İçimde bir baygınlık var, hafif bir baygınlık...

Gözlerimi açtım.

Doktor Ali Derviş, gözleri kanın geçtiği tübde.. Kımıldamıyor, nefes almıyor.

Bedia şakaklarımı okşamakta... Fakat vaziyetini değiştirmiş, yanıma uzanmış, koynumda yatıyor gibi...

Bir kolunu kocasına uzatmış, onun başını okşuyor, onu sarıyor..

Can çekişine bakıyorum; çökük avurtlarına bakıyorum...

Hep bu pay, bu paylaşma.. Hep koca yanımda, karşımda, kendini hissesini alıyor, bu hisseyi benden çalıyor..

Biraz durulan, uykuya dalan, uyuşan kıskançlığın pençesini tekrar kalbimde duydum...

Gene kıskançlık bana hâkimdi, hislerime hâkimdi..

Kıskançlık, ana rahmindeki çocuğun anasının vücudüne bağlı olduğu gibi, gönlüme, hislerime, varlığıma, benliğime bağlıydı..

Ve kıskandığım adam da bu anda bana bağlıydı;ana rahminde iken anasının kanı ile beslenen çocuk gibi, benim kanımla besleniyordu... Onu öldüren ben, ölümden kurtarmak için besliyorum...

Kıskançlığımla beraber kinim de kabarıyordu.

Kansız kalmak başımı döndürüyor, baygınlığım artıyor...

Gözlerimi yumuyorum... Kulaklarım daha şiddetli uğulduyor.. Şakaklarım zonkluyor....

Halsizim.. Artık kolumu kımıldatacak mecalim yok.

Gözlerimi yumdum, kendimi kendi haline bıraktım... Başımı Bedianın vücudüne yakıştırdım, sokuldum...

Beynim uğulduyor:

«Eğer bu sefer kurtulursa, tekrar zehirlerim ,o zaman kurtulamaz artık..

Yalnız kalsam.. Kendimle yalnız, başbaşa kalsam...

Bedianın otomobiline bindim.

— Emriniz!.

Söz söyleyemiyecek bir haldeyim...

— Eve...

Dive güç mırıldandım..

Ne garip bir atom kombinezonu... Ateşböceklerine verdiği gibi bize de fosfor verecek yerde, tahtakurusunu kokuttuğu gibi, bize de öyle bir koku vereceği yerde, bize müthiş ve korkunç bir şey vermiş: Düşünce...

Ümit, ümitsizlik, hiddet, aşk..

★

Doktorun hatıratı burada bitti.

Kâğıtlar bazan mürekepli, bazan kursun kalemle, kâh sakin, kâh sinirli bir yazı ile karalanmıştı.

Kâğıtların kimi defter kâğıdı, kimi istida kâğıdı, kimi sarı, kimi beyazdı. Reçeteler üstüne de yazılanları vardı.

Fakat her kâğıtta, kâğıdın sağında, solunda, altında, üstünde yazıyı cerceveleyen bir isim vardı: Bedia, Bedia, Bedia...

★

Ertesi gün bana hatıraları getiren arkadaşımı buldurdum.

— Bitti dedim.

— İyi ya işte...

— Peki amma sonu gelmedi...

Arkadaşım karsımdaki koltuğa çöktü:

— Sonu acı dedi, çok acı...

— Anlat..

— Anlatayım.

Ve arkadaşım, ıssız bir köydeki yürekler acısı hâdiseyi anlatmağa başladı:

— Yavaş yavaş yatağa yaklaştım. Eğilip baktım.

Cibinlikten doktorun vücudü görünüyordu. Sağ kolu dışarı sarkmıştı. Avucu açıktı, parmakları şişmisti... Korkunç bir eldi bu... Korkunç ve iğrenç bir el...

(Arkası var)

Son Haberler

Yabancı dil imtihanına girecek memurlar

Maarif Vekâleti imtihan gün ve saatlerini bir tebliğle ilân etti

Ankara: 28 (A.A.) — Maarif Vekilliğinden: Devlet ve devlet müesseselerile bankalar memurları aylıklarının teadülü hakkındaki 3656 ve 3659 numaralı kanunlar dairesinde açılan yabancı dil imtihanlarının teşrinisani 1940 devresine iştirak etmek üzere, bu husustaki Vekiller Heyeti kararına göre, teşrinievvel ayı içinde müracaatta bulunanların yazılı imtihan günleri aşağıda gösterilmiştir. Alâkadarların muayyen gün ve saatlerde imtihan yerlerinde bulunmaları ilân olunur.

Ankara dil, tarih - coğrafya fakültesinde:

18 teşrinisani 1940 pazartesi saat 9 da ingilizce,

19 teşrinisani 1940 salı saat 9 da fransızca,

20 teşrinievvel 1940 çarşamba saat 9 da almanca.

İstanbul Üniversitesinde:

18 teşrinisani 1940 pazartesi saat 14 te bütün diller.

Almanya Harbe Devam Kararında

Göbbels nutuk söyledi

Viyana, 28 (A.A.) — D. N. B. ajansı bildiriyor:

Almanya propaganda nazırı Dr. Göbbels dün bir nutuk söyliyerek Almanyanın harbi istemediğini, fakat harbin Almanyaya tahmil edildiğini beyan etmiş ve sözlerine şöyle devam etmiştir:

«Bütün Almanya, İtalya ile birlikte Avrupanın büyük bir kısmını idare etmektedir. İaşemiz tamamile temin edilmiştir. Bundan başka ihtiyacı olan iptidaî maddelerin hepsi Almanyanın emrindedir. Bol silâh ve cephanemiz vardır.

Dr. Göbbels nutkunu bitirirken, «İngiliz plütokrasisi yere serilinceye kadar Almanyanın mücadeleye devam edeceğini» tekrar etmiştir.

Bulgarlar hava akınına karşı tedbir alıyorlar

Geceleri ışıklar sönecek

Sofya: 28 (A.A.) — Harbin başladığından beri ilk defa olarak bütün Bulgaristanda hava tehlikesine karşı kat'i tedbir alınması emredilmiştir. Geceleri ışıkların tamamile söndürülmüş bulunmasını temin etmek için, halk lâzım geeln tedbirlerin hepsini almakla mükelleftir. Gelecek hafta Bulgaristanda hava tehlikelerine karşı korunma kursları açılacaktır. Muhtemel tehlike işaretleri kilise çanları ve canavar düdükleri tarafından verilecektir.

Tuna komisyonu içtiması

28, (A.A.) — (Ankara radyosu): Tuna komisyonunda bulunacak Sovyet hey'eti âzasından biri Sofyaya gelmiştir. Yakında Bükreşe gidecektir.

Japonlar bir yolcu tayyaresi düşürdüler

Dört kişi yaralandı

Çunking, 28 (A.A.) — Resmî mahiyette olan Central Dailv News gazetesi, Yunnan eyaletinde Kunming civarında cumartesi günü japon avcı tayyarelerinin Çin-Alman hava kumpanyasına ait bir yolcu tayyaresi düşürdüklerini haber vermektedir. Tayyare Çinkinge gitmekte iken Çin hükûmet merkezi üzerinde uğradığı hücum neticesinde geri dönmeğe mecbur olmuştur. Dönüş uçuşu esnasında 9 japon tayyaresinin mitralyöz atesine tutulan tayyarenin pilotu mecburen yere inmiş ve bu esnada tayyare ateş almış ve yanmıştır. Mürettebattan iki Alman ve iki Çinli yaralanmıştır. Diğer iki yolcunun sağ ve salim oldukları söylenmektedir.

Fransa halkı endişde

İtalya hükûmeti şimdiki ihtilâf ondra: 28 (A.A.) — Fransa ile Almanya arasında teşriki mesaiye dair vukubulan anlaşmanın metni hakkında Vişi'de henüz hicbir şey nesredilmemiştir. Bu anlaşmanın esas sebebini, B. Lâvalin Almanya ve İtalyaya pek zivade mütemayil olmasında aramak icap eder.

Vişi hükûmeti aldığı kararlar hakkında kat'i bir ketumiyet göstermeekte olduğu icin, Fransada büyük bir karasızlık içinde bulunan halk fevkalâde endişe hissetmektedir.

Fransanın eski müttefiki İngiltere aleyhine Almanya ile teşriki mesaiyi kabul edebilmesi fikri Amerika efkârı umumiyesini büyük bir hayrete düsürmüştür.

Karar bildirilecekmiş fakat ne vakit?

Londra: 28 (A.A.) — Vişiden verilen bir habere göre, B. Lâval bu gün Nazırlar Meclisinin ictimaından sonra Vişiden mechul bir yere hareket edecektir.

B. Lâvalin Radvoda bir nutuk vererek Fransız hükûmeti tarafından alınan kararları bildireceği haber verilmekte ise de nutkun hangi tarih ve saatte verileceği belli değildir.

İngiliz hücumu

Almanyada petrol tasfiyehanelerine şiddetli akınlar yapıldı

Çekoslovakyada Skoda silâh fabrikaları bombalandı

28, (A.A.) — (Ankara Radyosu): İngiliz hava nezaretinin tebliğinde İngiliz bombardıman tayyarelerinin Almanyada petrol tasfiyehanelerile petrol tesisatını bombardıman ettikleri bildirilmektedir. Bunlar ikisi Hamburgda olmak üzere altı tanedir.

Diğer hedefler meyanında muhtelif mahallerde doklar, emtia depoları, Manş sahilleri ve 14 tayyare meydanı vardır.

Bir tayyare filosu da Çekoslovakyadâ Skoda silâh fabrikalarına muvaffakiyetli bir taarruzda bulunmuştur.

Malta Üzerinde

İngilizlerle İtalyanlar arasında hava muharebesi cereyan etti

İngiliz tayyareleri Bingaziye taarruz etti

28, (A.A.) — (Ankara radyosu): İtalyan resmî tebliğinde Maltaya hücum eden İtalyan tayyareleri ile İngiliz tayyareleri arasında şiddetli bir hava muharebesi olduğu, İngiliz tayyarelerinin Bingazi ve Bingazi mıntakasında diğer mahallere yaptığı taarruzlarda ölen ve yaralananlar bulunduğu bildirilmektedir.

Bir İngiliz Transatlantiği

Bir infilâk neticesinde battı 100 kişi boğuldu

28, (A.A.) — (Ankara radyosu): İngiltere resmî makamları, hava taarruzları ve gemide vukua gelen bir infilâk neticesinde Empress of Britain transatlântiğinin battığını bildirmektedirler. Vapurda bulunan 643 kişiden 518 kişi kurtarılmıştır. Bunların arasında bilhassa asker aileleri vardır.

Kahirede ilk gündüz alârmı

Kahire: 28 (A.A.) — Kahiree dün ilk defa olarak, gündüz, hava tehlikesi isareti verilmiştir. Fakat hiç bir hâdise uku bulmamıştı.

Habeşistan hududunda bir çarpışma

Nairobi: 28 (A.A.) — Dün burada nesredilen bir tebliğe göre, adetce faik İtalyan kuvvetleri Habesistan hududunda Rodolphe gölünün doğu bölgesinde bir İngiliz tayyaresine hücum etmiştir.

Düşmana ağır zayiat verdirilmiştir.

İngilizler hiç bir zayiat vermemişlerdir.

Ruzvelt uzun bir görüşme yaptı

Vasington: 28 (A.A.) — Ruzelt dün Amerikanın ondra büvü elçisi Kennedy'yi kabul ederek uzun bir görüşmede bulunmustur.

NOTLAR

Yiğit Selânik

Nanemolla ile konuşuyorduk da:

— Selânik'e «kahpe Selânik» derlerdi. Hatırlar mısın?.

Diye benden sordu.

— Üstat kahpe mi, yiğit mi bu defaki geçitte belli olacak...

Cevabını vererek ilâve ettim:

— Herhalde yiğit'liğini ispat edecek.

Ava giden avlanır

Son Telgraf'da okudum. Şişlide bir zat kuş avına çıkmış, fakat, kendisi avlanmış. Gazete buna:

— Ava çıkan avlanır!..

Diyor. Nanemollaya haber verdim de:

— Yunanistana saldıran İtalya da böyle olacak galiba...

Dedi.

Çıngar çıkartmak

Nanemolla benden sordu:

— Çıngar çıkartmak neye derler bilir misin?.

— Bilirim amma bir de sen söyle bakalım?.

Dedim. Gülerek:

— Bildiğin gibi değil, Yunan çetelerinin Arnavutluğa taarruz (!) etmesine... derler!

Cevabını verdi.

Bu günün küçükleri

Nanemolla;

— Gayda, Yunanistan hakkında «küçük millet, küçük devlet» tâbirini kullanmış!..

Diye haber verdim. Üstat, dudağını büktü:

— Bugünün küçükleri yarının büyükleridir. Belki, Sinyor Gaydanın içine doğmuştur....

Cevabını verdi.

A. ŞEKİP

İşaretler

Tasviri Efkâr yutturuyorum sanıyorsa aldanıyor

Yazan: Nizamettin Nazif

İşte İtalya Yunanistana saldırdı. Acaba Bay Velit buna ne buyururlar?

Liderliğini deruhte buyurdukları Tasviri Efkâr tarafından ortaya atılmış olan bir çok kehanetleri bu hâdisenin tamamile ve kökten tekzip etmiş olduğunu kabul etmemek mümkün müdür?

«İtalya harbe girmiyecektir?» buyurmuşlardı. İtalyanın harbe girdiği görüldü. «İtalyanın Balkanlarda arıyacağı bir menfaat yoktur» buyurmuşlardı. İşte İtalya bir koldan Tesalyaya bir koldan da Yunan Makedonyasına dalmak kararını vermiş bulunuyor. Demek ki İtalyaya bu Balkanlarda harbi göze aldıracak bir menfaat vardır?

Nedir, ne olabilir bu menfaat?

Ne olduğunu, ne olabileceğini anlamak için çok düşünmeğe ihtiyaç yoktur:

İtalya, Arnavutluğa, bu kartal yuvasında bir karga tünetmek için ayak basmamıştı. Bu adım göze alınmış uzun bir yürüyüşün besmelesiydi.

Osmanlı İmparatorluğu İstanbulu ve Boğazları zaptettikten sonra rahat bir nefes alabilmek için nasıl Arnavutluğu, Sava ve Tuna havzalarını ele geçirip tâ Viyanaya kadar dayanmağa mecbur kaldıysa ,Roma İmparatorluğu da Arnavutluktaki mevziini elden kaçırmamak için mutlaka Vardar ve Sava boylarını, Tesalyayı ve Rodopların cenuba ve şimale bakan yamaclarını ele geçirmeğe mecburdur.

Geçirebilecek mi?

Bay Velit, altı ay önce, bize bu İtalyanın pek muazzam bir askeri kudret oluşundan bahsediyordu. Biz o zaman bunun aksini iddia etmekle bir hakikati ifade etmiş olduğumuza inanıyorduk. Bugün de ayni kanaatteyiz. Acaba Bay Velit eski kanaatinde ısrar etmekte midir?.

Sanmamak isteriz. Zira insanın bir an gaflete tutulması mümkündür. Fakat bir gafletin altı ay devamı insanı hayrete düşürür. Acaba İtalyanın Yunanistana tecavüzü, neden bana bay Velidin altı ay evvelki gafletini hatırlattı da, ayni tarihte ayni gafleti göstermiş olan diğer bazı kalemleri hatırlatmadı?

Bunun sebebini Tasviri Efkâr tahrir hey'eti, aziz dostum Muharrem Feyzi Togay'ın dünkü yazısında bulabilir. «Fransa ve yeni nizam» başlığını taşıyan dünkü «Siyasî vaziyet» inin 44, 45 ve 46 ncı satırlarında Muharrem Feyzi şöyle bir prevoyance'da bulunuyor:

«Şimdilik bu siyasî ve iktısadî sistem (yani mihverin mâhut yeni nizamı) Rusya hariç bütün Avrupa ve Afrikada tatbik edilecektir.»

O halde?

«Hazırlanalım» mı demek istiyorlar?

Yoksa Türkiyenin de bir Avrupa devleti olduğunu bilmiyecek kadar coğrafya ve siyasa cahili midirler?

Yahut, İtalyanın, bay Velit tarafından altı ay önce iddia edilmiş olduğu derecede muazzam bir harp kudreti ibraz edebileceğine, Serefefendi sokağında hâlâ inanılmakta mıdır?

Vakur ve milliyetperver bir muhatap bu sualleri cevapsız ve izahsız bırakamaz.

Nizamettin Nazif

Vak'aların titrettiği... Cana varların korkunc vak'aları..

Baş Rollerde: Daima en müthiş rolleri oynıyan:

BORİS KARLOF

Şimdiye kadar çevirdiği filmle rin en müthişi ve en heyecanlısı.

YARIN Matinelerden itibaren

ALKAZAR

Sinemasında BAŞLIYOR. Tel: 42562

MUSAHABE

Yeni tercüme edebiyatı

Matbuat âlemine, - aman nazar değmesin, - bir kadın muharrir akınıdır başladı. Romanlar mı yazmıyorlar? Hikâyeler mi yazmıyorlar? Tercümeler mi yapmıyorlar? Hepsinin kaleminden kan damlıyor, maşaallah! nasıl da çıtır çıtır yazıyorlar!

İpekli çorapların bir takılışta örgüsünü çözen manikürlü sivri tırnak, üslûbun, - üslûbun demek, biraz fazla oluyor! - üslûbun değil, yazının örgüsünü de çözdü, yırtıtı, parçaladı.

Matbuat âlemine, - aman, nazar değmesin, - bir kadın muharrir akınıdır başladı. Romanlar mı yazmıyorlar? Hikâyeler mi yazmıyorlar? Tercümeler mi yapmıyorlar? Hepsinin kaleminden kan damlıyor, maşaallah! nasıl da çıtır çıtır yazıyorlar!

«Saikai rekabet» ! le, bu yeni istidatlara, gizliden gizliye diş mi biliyorum dersiniz! Benim gibi, köslemiş, devrini savmış ihtiyar bir muharririn ne haddine! Ben, bu «nevşüküfte zekâ» ların, bu «Prekos dehâ» ların önünde kemali hürmet ce mahviyetle eğiliyorum.

Rahmetli Celâl Sahir, : «Kadınlar olmasa, öksüz kalırdı eş'arım!» diye tutturmuştu. Sahirciğim, başını kaldır da bak. Kadınlar olmasa, gazete sütunları öksüz kalacak!

Abdülhak Hâmit: «Bir milletin nisvanı, derecei terakkisinin mizanıdır» demişti. Şairi âzama inanırsam, «derecei terakkimiz» tehlikede. İnanmazsam, dâhii âzama hürmetsizlik olur.

Zaten bir işin içine kadın parmağı girdi mi, insan, şaşkına dönüyor.

Uzatmıyalım lâkırdıyı. Size, bir yeni tercüme dehâsı takdim edeceğim.

«Tan» gazetesinde «Circe» adlı, İtalyancadan tercüme bir roman tefrika ediliyor. Mütercimesini de takdim edeyim mi? Yepyeni, buğusu üstünde bir imza: Rüveyde Sinanoğlu.

Maalesef başından başlıyamadım, on birinci tefrika elime geçti; biraz, beraber okuyalım mı? İstifade ederiz.

«— Sevgili Mariya! O kadar gençsin ki... Seni mes'ut görmek isterdim. Doğruyu söylediğini hissettim.

«— Evet... Sen diyordun ki, onu tekrar teshir için...

«Düşünceli kaldı.

«— Bir çok metodlar var. Çok muhabbetli olmayı tecrübe ettin mi?»

Bu tercümeden alacağım parçaların karşılığını müsaadenizle, bazı yavan avam nükteleri vardır, onlarla vereceğim. Çünkü, kalemim duruyor.

«— Bir çok metodlar var. Çok muhabbetli olmayı tecrübe ettin mi?»

Buna verilecek cevap, şudur: — Manjevu lö dondurma?

— No Mösyö karnım!

Okumağa devam edelim:

«— Oh, evet.

«— E, o?

«— Canı sıkıldı.

«— Mağrur ve lâkayıt olmayı tecrübe ettin mi?

«— Oh, evet.

«— E, o?

«— Farkına varmadı.

«— İsterik olmayı tecrübe ettin mi?

«Tereddüt ettim; nihayet: —

«— Zannederim, evet, dedim. Amma fikrini izah et!»

Bu ne biçim konuşmadır, Allahım!

«— Biliyor musun, bazı erkeklere karşı... Yani sıhhatli ve normal kadından iğrenenlere karşı isterizm mükemmel surette oluyor. Tabii estetik isterizme malik olmak, plâstik hatları itmek icap eder.»

— Jö manje ön ejipt, il reste dan ma Bosfor, öhö! jö di, öhö! jödi, fis dö şiyen ne pa sorti!

Başka, ne diyeyim?

«Olga, baş parmağı ile havada bir ressam gibi, bir şekil çizdi.»

Bu, ne demek? «Havada» olduktan sonra, ressam olmıyanlar da bir «ressam» gibi bir şekil çizebilirler. Acaba, aslında «ressam tavrı ile» mi demek istemiş?

«— Meselâ, sen parfümlere, nadir ve acaip parfümlere boğulmalısın... Nasıl diyeyim, bazı renkleri, bazı boyaları görünce, helecana tutulmalısın...

«— Ne delice fikir!

«— Hayır.. Bilâkis! Meselâ ne zaman bir mauve görsen, bayginlik geçirmek, çok moderndir; çok göze çarpar.

«— İyi amma, görmüyorsam?..

«— Ne kadar tuhafsın! Görmelisin. Bir mağazadan on metre ipek mauve getrit.. Onun karşısında paketi aç; sonra düş... Amma stillenmiş bir güzel pozla düşmüş olmıya dikkat et! Böyle!

«Olga, bu düşüşü tasvir etti.»

Menakyan rahmetli, muhakkak ki bundan daha çok güzel tercüme ediyordu. Ve biz, nankörler, gençliğimizde, onun selifesi ile alay ederdik. Menakyanın âhı çıkıyor!

«— Ehemmiyeti yok. Asıl tesirli olan şanttır. Hulâsa, onun etrafındaki bütün atmosferin neş'e dolu olmasını temin edecek surette hareket etmelisin.»

Ellerim gante gante, avaklarım bute bute, dün gece baloda danse etti isem trefanike!

«Acık renk esvaplar giyindim ve saçlarıma kurdelâ koydum. Ayak sesleri işittiğim zaman, karşılamıya koştum ve onu kollarımla sardım.»

«Ayak sesleri» duyunca koşuyor. «O» ndan başkası gelmiş olamaz mı?» Onun ayak seslerini tanıdığını iki kelime ile anlatmak kâfidir. Bu, tulûat sahnesi kolposu. Aktör, perde açılınca sahnede, yalnız basına dolaşarak söylenir:

— Çok sey, çok sey! Hâlâ Alber gelmedi. Saat de altıa geluor! On sene var ki kendisini görmedim! Ne o! Dısarda bir ayak sesi var! Mutlaka kendisi olmalı! Fazla üstünde durmağa gelmez, bir kaç satır alalım:

«— Ne var? dedi. Başında ne havalar esiyor? Bar garsonlarına benziyorsun!»

Bar garsonları açık renk esvaplar mı giyinirler? Başlarına kurdelâ mı takarlar? «Basında ne havalar esivor?» Vufet dö lâ lün! Mehtap edoorsunuz?

«Güneş şuaı olmak», «Rökoko metod», neler yok! Bir tefrikaya bu kadar saçma nasıl sıkıştırılmış hayranım!

Son olarak su satırları da naklemekten kendimi alamıyacağım:

«Olga beni, başımdan kadar gözden geçirerek:

«— Olmaz şey! dedi; bu hizmete kendini verecek kimsenin bulunmaması inanılır sey değildir.»

Muharrir, «seni sevecek bir erkek bulunmaması şaşılacak şey!» demek istemiş olacak herhalde!

★

Şaka tarafı, bitti. «Tan» gibi, ağırbaşlı bir gazetenin sütunlarına böyle saçmalar yaraşır mı?

Halil Lûtfi, ucuzdur, badihavadır, diye ne bulsa alır. Ucuzluk, badihava, onun gözlerini karartır. Ayıplanmaz, hastalık! Peki, Zekeriyacığım, sen de mi hastalandın?.

Mahmut Yesari

Bayram nemazı

Arz dereceleri	Vasati saat S.	D.	Exani saat S.	D.
36	6	53	1	42
37	6	55	1	45
38	6	51	1	49
39	6	59	1	54
40	7	01	1	54
42	7	06	2	05

Bütün Maarif erkânının, öğretmenlerin ŞİDDETLE MUHTAÇ OLDUKLARI BİR ESER

Kültür Düsturu

1670 SAYFA — FİATİ 3 lira

SATIŞ YERİ:

İstanbulda: Resimliay matbaası.

Bafrada: Maarif memuru Bedri Edis.

Dağarcık

Çöp sandığından ne çıkar?

Peyami Safa, Nizamettin Nazif, daha sonra dünkü Son Telgraf'da Reşat Feyzi çocuk düşürme ve çocuk düsürenlerden bahis ve şikâyet ettiler. Ben de bugün burada ayni mevzuun bir başka cephesinden bahsedeceğim:

Çöp sandığından ne çıkar?

Diveceksiniz ki:

— Ne cıkacak, bir alay süprüntü çıkar. Modası geçmiş paçavra çıkar.. Limon, yumurta kabuğu cıkar.. Patlıcan, pırasa çıkar.. Mundar kâğıt parçaları, kokmuş gemikler, mısır koçanı, kavun, karpuz kabuğu, manzal külü, çay, ıhlamur posası, yolunmuş tavuk, hindi, kaz tüyleri, sofra artığı kemikler, balık kılçıkları ve bazan ölü bir fare, bir akrep çıkar!

Dediğiniz gayet doğru, çünkü bu, nihayet bir çöp sandığıdır, böylesi bir sandığın içinden bayanın yepyeni ve gayet kıymetli tilki postu, yahut bayın gümüş veya altın kakmalı bastonu cıkacak değil a... Fakat iki, üç gün önce gazeteler yazıyordu: Bilmem hangi semtin, hangi mahallesindeki bir çöp sandığının içinden, gazete kâğıtlarına sarılı olarak dipdiri ve nur topu gibi bir yavrucak çıkmış! Vicdanlı bir insanın, yollarda sahipsiz, aç, mendebur ve uyuzlar içinde sürünen bir kedi yavrusunu atmıya kıyamadığı bu çöp sandığına dipdiri ve nur topu gibi bir insan yavrusunu nasıl atabiliyorlar acaba?

Osman Cemal KAYGILI

Yeni Avustralya kabinesi

Melbourne, 28 (A.A.) — Başvekâletle müdafaa koordinasyonu ve istihbarat nezaretlerini Menzies'nin uhdesinde bulunduran ve yeni teşkil edilen kabine ilân edilmiştir. Yeni kabinede bazı nezaretlerde değişiklik yapılması icap etmiştir.

United Australia partisile United Country partisinin müzaheretine istinad eden yeni kabinede işçi partisi temsil edilmemektedir.

Eden Mısır Başvekili ile görüştü

Kahire, 28 (A.A.) — İngiliz harbiye nazırı Eden, Mısırda İngiliz müdafaa şefleri ve Mısır devlet adamlarile görüşmelerine devam etmektedir.

Eden dün akşam refakatinde İngiliz büyük elçisi olduğu halde Mısır başvekili Hasan Sıtkı paşayı ziyaret etmiştir.

RADYO

29 1 nci Teşrin Salı

8.00 Program, 8.03 Müzik: Hafif program (Pl.), 8.15 Ajans haberleri, 8.30 Müzik: Hafif program (Pl.) 8.50 Ev kadını - Yemek listesi, 9.00 Müzik: Halk türküleri ve oyun havaları (Pl.), 9.30 Konuşma: Millî bankacılığımız, 9.40 Müzik. Karısık program, 10.10 Konuşma: Cumhuriyet rejiminde dahili idarenin, mahallî idareler manzumesinde vücude gelen inkişaflar, 10.30 Müzik: Mesire ve oyun havaları, 10.50 Konuşma: Beden terbiyesi ve gençlik teşkilâtı, 11.10 Marslar (Pl.), 11.30 Müzik: Millî oyun ve zeybek havaları, 12.00 Müzik: Üvertürler (Pl.), 12.15 Büyük Millet Meclisinden naklen nesriyat, 13.30 Ajans haberleri, 13.50 Müzik: Hafif program, (Pl.), 14.45 Geçit töreni, 16.30 Kapanıs. 18.00 Program, 18.03 Cumhuriyet bayramı piyankosunun çekilisi, 18.40 Konuşma: Çocuk esirgeme kurumunun Cumhuriyet devrindeki faaliyeti, 19.00 Çocuk saati: Karagöz, 19.30 Ajans haberleri, 19.50 Müzik: Radyo küme heyeti, 20.15 Radyo gazetesi, 20.45 Temsil 21.30 Konusma: Yurdumuzun Cumhuriyet devrindeki sağlık ve içtimaî yardım isleri, 21.50 Müzik: Radyo salon orkestrası, 22.30 Ajans haberleri, 22.50 Müzik: Dans müziği (Pl.), 23.25 Yarınki program, 23.30 Kapanıs.

ŞEKER BAYRAMINDA NEFİS BİR TÜRK FİLMİ GÖRECEKSİNİZ.

AKASYA PALAS

Dayanılmaz derecede komik sahnelerle dolu HARİKULÂDE ko medi. Baş Rollerde:

HÂZIM - VASFi - CAHiDE

SAİT - PERİHAN - NECDET - KARAKAŞ - ELEFTERİYA - REFİK - KADRİ

Perşembe akşamı İPEK ve SARAY sinemalarında

Bu Film Bayramda İZMİRDE ELHAMRA Sinemasında

Cumhuriyetin kurucusu ve koruyucusu Kahraman Türk Ordusu

"Türk ordusunun kudretini yalnız amali erbaa hesaplarile tayin etmiye çalışanlar çok aldanırlar„

Romanyanın işgalile Balkanlar karıştığı ve muharip taraflardan birinin ötekine taarruz edebilmek için Türkiyeden geçmek istediği rivayetleri — Belki bir de iskandil ve sondaj kabîlinden — ortaya atıldığızaman, Türkiye matbuatından tek bir ses yükseldi:

— Hayır, Türkiyeden geçilmez. Bu yolun üstünde iki milyon süngü vardır!..

Bu ses, Türk milletinin gür sesi idi ve Türkiyenin sesini yükselten kuvvet de, Türk ordusunun varlığı idi.

YAZAN: ABİDİN DAVER

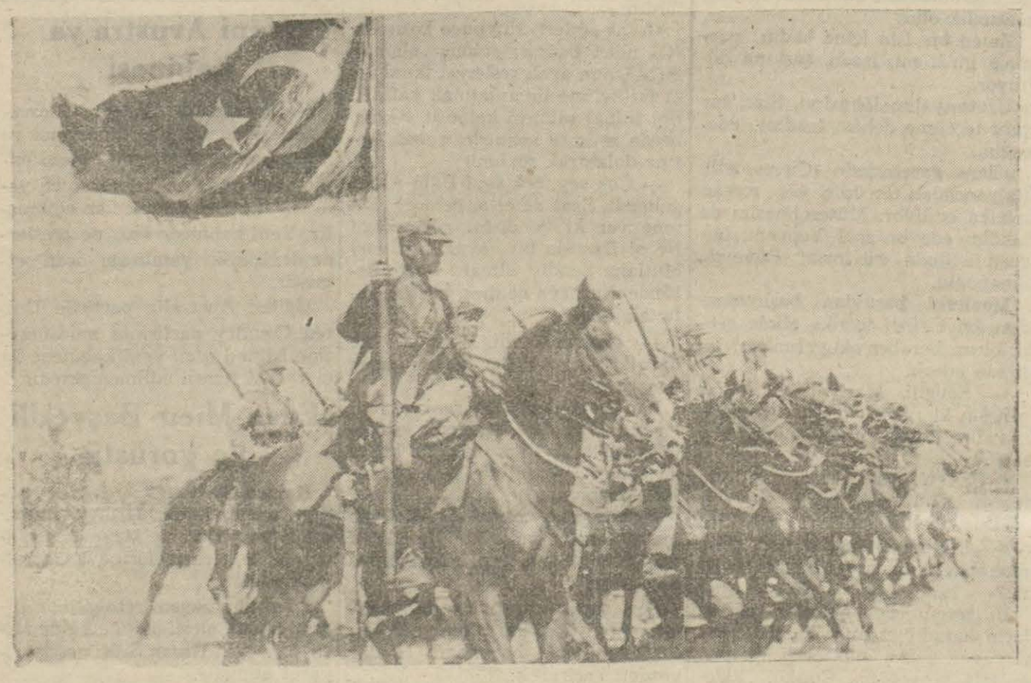

Türk asker doğar, asker büyür, asker ölür! Kahramanlık Türkün değişmez vasfıdır.

Bugün 18 yaşına giren genç Türkiye Cumhuriyetinin temeli, kahraman Türk ordusunun kazandığı zaferlerin üzerine atıldığı gibi, bu temelin üstünde inşa edilen genç devletin koruyucusu da gene kahraman Türk ordusudur. Türk ordusu, Türk milletinin ta kendisidir. Türk eri ve Türk subayı, biri bu milletin halk tabakalarını, öteki münevver sınıflarını temsil eder. Yurdu ve istiklâli, şeref ve namusu muhafaza etmek âni gelince, Türk milleti, bütün varlığile ayaklanarak Türk ordusu olur. Her eli silâh tutan Türk, er, erbaş, subaydır; her Türk göğsü bir siperdir.

Bugün, Avrupayı kasıp kavuran harp kasırgası karşısında, sakin, emin, müsterih ve mes'ud yaşayabiliyorsak, Türk ordusu hudutlarda, süngü takmış beklediği, vazife başında olduğu içindir.

On yedi yaşını biitren Türkiye Cümhuriyetinin başardığı büyük işler arasında, hemen hemen yeni baştan kurülmuş olan Türk ordusu da vardır. Sultan Hamit devrinde, bu ordu çok ihmal edilmişti; talim ve terbiye, kıt'aların toplu olarak bulunduğu merkezlerde, kışla meydanlarında yapılan yanaşık nizamda hareketlerden ve resmi geçit yürüyüşlerinden ibaretti. Arazide tatbikat, manevra şöyle dursun, atış bile yapılmazdı. O muazzam imparatorluğun şurasına burasına dağılmış, ve isyan bastırmağa memur kıt'lar da, Yemende, Arnavutlukta, Makedonyada, yarı çıplak, yarı tok bir halde çete muharebeleri yaparlar; gerillâ denilen küçük harpten göz açıp ta büyük harp için hazırlanamazlardı.

1908 inkılâbından sonra orduya çeki düzen verilmeğe başlanmıştı; ne yazık ki bu sefer de, orduya siyaset girmişti. Dahili politika didişmeleri ve isyan tenkilleri arasında 1911 sonbaharı gelip çattı. Bugün dahi hâlâ doymamış bulunan ve doymadığı için de, bugünkü harbin belli başlı mes'ullerinden biri olan İtalya, memleketimize karşı ilk tecavüz adımını atarak Trablus Garba musallat oldu ve Türk ordusu, Balkan Harbile Büyük Harp arasında bir seneye bile varmıyan fasıla müstesna olmak üzere, 1911 den 1918 ikinciteşrinine kadar, durmadan harbetti. Evet, sekiz sene, durmadan döğüştü. Trablus Garptan Kafkasyaya İşkodradan Basraya Galiçyadan Yemene kadar, bir sürü cephede bir sürü düşmana karşı, dövüştü, dövüştü. 1918 ikinciteşrinile başlayan mütareke-

Mareşalimiz Fevzi Çakmak

de silâhını elinden bırakarak evine dönen Türk, askeri, 1919 mayısında, İzmirin işgalile beraber tekrar silâha sarıldı; çoluğuna, çocuğuna doymadan, yorgunluğunu dinlendirmeden, bir rahat nefes almadan gene vazife başına, düşman karşısına, ölüm cephesine koştu. Silâhı yoktu; cephanesi yoktu; nakil vasıtası yoktu. Çanakkalede, dünyanın en modern ve mükemmel silâhlarına karşı koyduğu «sine ve süngü» sünden de yalnız sinesi kalmıştı; Türkün o kırılmaz ve sarılmaz imanı ile dolu çelik sinesi.

İstiklâl Harbinde, Türkün göğsü çeliği, kağnısı kamyonu yendi. Bu çetin mücadele sonunda kazanılan zafer, yoksulluğun varlığa, mahrumiyetin bolluğa, ruhun maddeye galebesidir.

24 temmuz 1923 te, Büyük Milli Şef İsmet İnönünün kazandığı Lozan zaferinden sonra Türk ordusu kılıcını kınına koydu. Bu ordu 1911 den 1923 e kadar 12 yıl daima seferber, daima cephede, daima vazife başında, daima ölümle kucak kucağa idi. Göğsümüzü gere gere söyleyebiliriz ki böyle uzun bir imtihana dünyanın hiçbir ordusu tahammül edemez. Nitekim edememiştir. Tap taze kuvvetlerle, tepeden tırnağa kadar müsellâh ve mücehhez olarak harbe giren karnı tok, sırtı pek orduların mağlûp ve galip hiçbiri, mütareke imzalandıktan sonra, harbe devam edememiştir.

1919 yılında, Büyük Harp bittiği zaman, Çarlar devletinin sayısız ordusu çoktan çökmüştü; Bulgar ordusu, bir yıl sonra girdiği harpte, dört müttefikin hepsinden evvel teslim olmuştu. Avusturya - Macar ordusu inhilâl halinde idi; Alman ordusu, fiilen Başkumandanı olan Ludendorff'un kabul ve itiraf ettiği gibi daha 9 ağustos 1918 de, mukadderatının defterine kara günümü yazmıştı. Galipler tarafında, Fransız ordusu, daha 1917 de vukubulan isyanlarla harpten usandığını göstermişti. İtalyan ordusu Kaporetto bir vuruşta yıkılmış, sonra, İngiliz - Fransız orduları tarafından desteklenmişti. Yalnız İngiliz ordusu, harp senelerinin ağır yükü altında, metanetini muhafaza ediyordu; fakat onun dayanışında, İngiliz milletinin son derece amud seciyesi kadar, Amerikanın harbe müdahalesi gibi bir kuvvet ve ümit aşısının da büyük tesiri vardı. Yoksa, o da 21 mart 1918 de büyük Alman taarruzunda fena bir mağlûbiyete uğramış; fakat kendini toplayacak kadar büyük bir manevi kuvvet göstermişti. Harp bittikten sonra, İngiliz ordusunda da, en küçük mücadele için bir damla kan akıtmak arzusu kalmamıştı; o kadar ki, mecburi askerlik hemen ilga edildi ve ordu dağıtıldı. Türk ordusu, başkumandanını sevk ve idare eden Almanların sevkile, yalnız Türk cephelerinde değil; Galiçya, Makedonya ve Romanya cephelerinde de bütün kuvvetini sarf ve israf ettikten ve dört sene bir çok galibiyetler ve bazı mağlûbiyetler gördükten sonra, nihayet müttefiklerinin biri-biri peşi sıra çökmesi ve bilhassa Bulgaristanın yıkılması üzerine boş kalan müttefikler şark ordusunun İstanbula yürümeğe başlamasını müteakip, artık yalnız başına harbe devam imkânı kalmadığı için, mütareke istemişti. Fakat bu mütarekenin aldığı şekil üzerine, yukarıda söylediğimiz gibi, tekrar silâha sarıldı ve 11 ikinciteşrin 1922 tarihinde Mudanya mütarekesi imzalanıncaya ve Mundros mütarekesini de, Sevr idam kararnamesini de filen parçalayıncaya kadar, harbe devam etti. 1918 den bu tarihe kadar, 1914 - 18 harbinin galip ve mağlûpları arasında, harbin son senesinde mücadeleye girmiş ve pek az zayiat vermiş olan Yunan ordusu müstesna olmak üzere, döğüşmeğe devam eden başka hiçbir ordu, yoktur; Türklerden başka galiplerin iradesine boyun eğmiyen hiçbir millet olmadığı gibi.

Türk milleti ve ordusu, bütün tarih boyunca, mağlûp ve mağdur düşecek milletlere örnek olacak bir dayanma ve kahramanlık dersi vermiştir.

Mehmetçik en modern silâhları kullanmaktadır

1923 senesi birinciteşrininin 24 üncü günü Cümhuriyet ilân edildiği zaman, Türk ordusu, 12 senelik bâzle çetin ve uzun bir mücadeleden yeni çıkmıştı. O, bu mücadeleyi muzaffer bitirmişti amma, elinde artık «Gazi» sıfatına liyakat kazanmış olan mahdut silâhlarla alınan ganimetlerden başka bir şey kalmamıştı. Silâhlar gibi onları kullananlar da yorgundu. Söylemesi dile kolay. 12 yıl süren bu cephe ve sefer hayatı, er ve subay, her askerde izler bırakmıştı. Vücutler, yaralarla delik deşik olmuştu. Buzlu dağlardan cehennemi çöllere defalarca gidip gelmenin, çamurlar içinde yatıp kalkmanın, yarı aç bir halde her türlü sefer meşakkatleri içinde yıpranmanın sıhhat üzerindeki tesirleri, bütün yüzlerde okunuyordu. O kahramanlık günlerinin kollardaki yara alâmetlerini ve çehrelerdeki derin çizgilerini, hâlâ görüyorsunuz. O kırmızı şeritlerle bu çizgileri en büyük hürmetle selâmlayınız. Çünkü onlar, yurt için dökülen kanların, çekilen mihnetlerin beliğ birer ifadesidir.

Ordumuz, mücadeleden silâhça, teçhizatça, malzemece fakir, teşkilâtça dağınık, bedenen yorgun çıkmıştı. Amma ruh ve iman bakımından eşsizdi. Sadece iman kuvvetile kazandığı zafer, onun, maneviyatını büsbütün çelikleştirmişti.

Cümhuriyet rejiminin vazifesi, bu maneviyatı yüksek tutmak, eskiden, eksilen silâh, teçhizat ve malzemeyi yenilemek, teşkilâtı modern bir şekle sokmak, binbir muharebede şehit ve malûl düşen kahraman subay kadrolarının boşluklarını doldurmak, kısaca harbin derslerine ve tecrübelerine göre yeni bir ordu vücude getirmekti.

Cümhuriyet rejimi, bu vazifesini elinden geldiği kadar, yapmağa çahştı. İntikam almak, Avrupaya ve dünyaya hâkim olmak hırsile hareket edenler gibi «tereyağı yerine top» diyemezdi; çünkü, memlekette hayatın her sahasında yapılacak bir çok işler vardı. Harplerin, ihmallerin, isyanların harap ettiği yurdu imar etmek lâzımdı, demiryollarını, yolları, köprüleri yapmak lâzımdı; fabrikalar kurmak lâzımdı; mektepleri çoğaltmak lâzımdı; hastaneler açmak, sari ve müstevli hastalıklarla mücadele etmek lâzımdı, iktısadi hayatımızı düzeltmek lâzımdı, hulâsa her şeyi, her şeyi yeniden yapmak lâzımdı. «Tereyağı yerine top» diye çalışan devletlerin yaptığı gibi, mahdut varidat kaynaklarımızı hep orduya tahsis edemezdik; öyle yapsaydık, geri kalmış bakımsız yurdumuzu yıllarca, maddeten ve manen harabe halinde bırakmak lâzım gelecekti. Halbuki Atatürk inkılâbı, Türkiyeyi ileriletmek, yükseltmek, medeni bir hale sokmak isteyordu. Bir yandan bu yolda yürünürken, diğer taraf'an milli müdafaanın bütün ihtiyaçlarını temin ve talmin etmek lâzımdı. Yukarıda söylediğimiz gibi 12 senelik harp deyresi bir çok silâh ve malzemenin yıpranmasını, elden çıkmasını, ve cephane sarfını mucip olmuştu. Yeni silâhlar çıkmıştı. Bunların yenilenmesi, milyonlar, hattâ milyarlar istiyordu. Dört top ve dört projektörlü bir tek hava defi bataryasının bir milyon lira kıymetinde olduğunu söylemek, milli müdafaanın muhtaç olduğu modern silâh ve vasıtaların ne kadar pahalı olduğunu isbat eder. Zamanımız harbi, bol ve zengin malzeme harbidir; âdeta lüks harptir. Hava ordusunun kıymetleri gittikçe artan tayyareleri de, birkaç yıl içinde, birinci hat tayyaresi olmakatan çıkar ve mütemadiyen teodidi lâzım gelen hava malzemesi, milyonları yutar.

Buna rağmen, Türk milleti, milli müdafaa için istenilen tahsisatı ve fedakârlığı, memnuniyetle kabul etmiştir. Avrupa millet meclislerinde, bu çeşit tahsisat etrafında, kıyametler koparılmasına mukabil, Türkiye Büyük Millet Meclisi, her sene artan tahsisatı daima alkışlarla kabul etmiştir. Başbuğu bulunduğu ordu için, Atatürk ne istedise, Türk milleti hepsini memnuniyetle vermiştir. Milli Şef İsmet nönü, havacılık için fedakârlık istediği zaman, Türk milleti sevine sevine bu fedakârlığı yapmıştır.

* * *

Mısırda çıkan El-Ehram gazetesi, son günlerde «Türkiyenin kuvveti» başlığı altında yazdığı bir yazıda «Türkiyenin hazerî kuvveti 26 tümendir. Harp halinde bu kuvvet kolaylıkla iki misline çıkabilir. Buna ilâveten makineleşmiş tümenleri de vardır. Bu motörize tümenler, Türkiyenin bozuk yollarından geçse bile, bu yollar, müsellem olan ehliyetlerine rağmen, çelik miğferli Alman askerlerinin mürurunu asla elverişli olmıyacaktır.» diyor.

Bir müddet evvel, fransızca Le Temps gazetesinin askeri muharriri de ordumuz hakkında neşrettiği bir makalede, hazerde, Türk ordusunun 20 piyade tümeni, 3 müstahkem mevki tümeni, 3 dağ tuğayı ve 3 süvari tümeninden mürekkep olduğunu, fakat hazeri ordu birliklerinin seferi mevcuda iblâğ ve yeni tümenler teşkil edilmiş olduğunu yazmıştır.

Türk ordusunun bugünkü tümen mevcudu, umumi seferberlik ilân ettiği takdirde silâh altına alabileceği askerin miktarı ve o zaman teşkil edebileceği tümenlerin sayısı hakkında, bu ecnebi gazetelerinden daha doğru malûmat verecek değiliz. Yalnız, Büyük Millet Meclisinin bu yaz yaptığı heyecanlı bir içtimada, İstiklâl Harbine iştirak etmiş olan asker bir meb'usumuzun, Cevdet Kerim İncedayının kuvvetli bir sözünü tekrarlayacağım:

«Türk ordusunun ve Türk milletinin kudretini, yalnız âmali erbaa hesaplarile tayin etmeğe çalışanlar çok aldanırlar.»

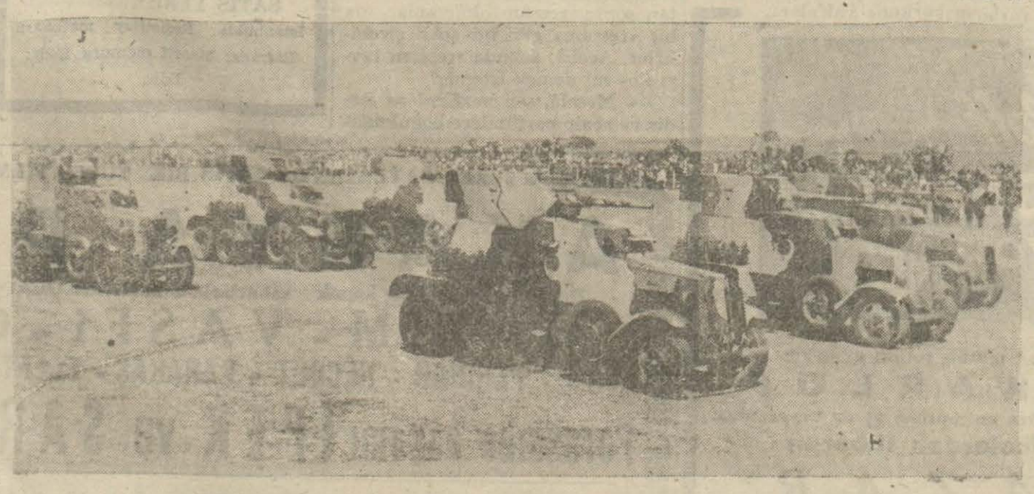

Kahraman ordunun mo törize kuvvetleri vazifesini fazlasi le yapmıya muktedirdir.

Bugün Bütün Milletin Öz Bayramıdır!

Yüzbinlerce şehidin temiz kanı, yüzbinlerce dul ve yetimin gözyaşı pahasına kazanılan cümhuriyet bizimdir, bizim öz malımızdır.

Yazan: Safaaddin Karanakçı

On sekiz milyon kafa, on sekiz milyon kalp, bugün ayni heyecan ve tahassüsle bayram yapıyor. Meriçten Dicle ve Fırata, oradan tâ Çoruh suyuna kadar bütün bir memleket, yekpare bir ruh gibi ayni sevinç için bayramda... Bu bayram, bütün diğer bayramlardan farklıdır. Bugün, Cümhuriyet bayramıdır, bütün milletin öz bayramıdır.

Cümhuriyet, bizim için yalnız bir hükûmet şekli olarak kalsaydı, bugünü belki de bu kadar tezahür ve heyecanla kutlulamazdık. Fakat Cümhuriyet bizim için yalnız bir hükûmet şekli değildir. Bilâkis Cümhuriyet, kelimenin tam mânasile bir mektep, bütün sümulile bir akide ve mistik kuvvetlerile bir mezheptir bizim için. Türk cemiyetini bir hamlede muasır medeniyetler sırasına yükselten, onu batıl hurafelerden; köhne telâkki ve âdetlerden kurtaran, nura, hakikate kavuşturan bir mezhep!...

Cemiyeti, doğan, yaşayan ve ölen uzviyetlere benzeten içtimaiyatçılar pek aldanmamışlardır. Filhakika cemiyetler de doğar ve yaşar. Ancak onların ölümü insanınkine benzemez. Siyasî vahdet, istiklâlini kaybetse de onda meknuz millî ruh yaşar. Ferdin hayatı fanî, cemiyetin hayatı ebedîdir. Cemiyetteki bu ebediyet vasıf ve sırrından dolayıdır, ki istilâlardan sonra asırlar geçse bile siyasî birlikler tekrar doğar. Basü badelmevt sırrına mazhar olurlar.

İnsan tarihini tetkik edecek olursak, kuvvet ve hızlarını muhtelif kaynaklardan alan bir çok hükûmet şekilleri görürüz. Bunları mutlak monarşi, oligarşi ve demokrasi olmak üzere üç grupa ayırabilir ve bu tasnife antidemokratik birlikler olan totaliterlerle işçi hâkimiyetini iddia ve ilân eden Sovyetleri de ilâve edebiliriz.

Bir cemiyetin mevcut müesseseleri, telâkki ve âdetleri yeni hâdiseler karşısında o cemiyeti sevk ve idare edemez olur. Cemiyet arasında, yeniye doğru cereyanlar, eskiyi muhafaza için bir takım aksülâmeller başlar. Cemiyet, yeni doğan hâdiseler, icaplar karşısında seyrini tanzim ve idame edebilmek için modern müesseselere, yeni ve zinde telâkkilere muhtaç olur. Bu ihtiyaç bazan kanlı ihtilâllere, hükûmet şeklinin, devlet rejiminin değişmesine kadar varabilir.

Bir hasta insan bekasının temini için amel ve aksülâmellerle nasıl çarpışırsa hasta bir cemiyet te yeni ihtiyaçlar karşısında insiyaki bir şekilde eski müesseseleri muhafaza etmek ister ve yenileri kabul dip etmemekte müteredd it kalır. Mütkâmil cemiyetler lüzumlu ihtiyaçlar müvacehesinde eski ve köhne müesseseleri yıkarak yerlerine kendi bünye ve inkişafı için daha lüzumlu ve daha faydalı olanları ikame edenlerdir.

Yeni ihtiyaçlar karşısında eski müesseseleri muhafaza etmek isteyen milletler; cemiyetin dinamik vasıflarından mahrum, mutlaka ve mutlaka akamete mahkûmdurlar. Tarihî vak'aların, içtimaî hâdiselerin en şe'ni ve müsbet olanı, milletleri biribirlerile boğazlaştıran kanlı maceralardan ziyade medeniyetlerin, telâkki ve âdetlerin, in'ikatların, müesseselerin ileriye ve daha iyiye doğru gitmeleridir.

Büyük Fransız ve Rus ihtilâllerinde olduğu gibi, Türk inkılâbının başlangıcı olan Kurtuluş savaşı, hükümdarın keyfî ve mutlak idaresinden, din ve dünya işlerinin birbirine karışmış olmasından, içtimaî sınıflar arasındaki nisbetsiz farktan, mülkî idarenin kötülüğünden ve memleketin düşman orduları tarafından işgal edilmiş olmasından doğmuştur.

Dünyayı hayretlere veren hamasetlerle dolu Başkumandanlık muharebesini müteakip varılan Kurtuluş zaferinden sonra, müstebit ve kahhar bir hükümdarı indirip yerine ayni ruh ve emelde birini ikame etmekle, İnönünde, Sakarya da ve Dumlupınarda dökülen kanların ve hâdiselerin yeni icaplarına uygun müsbet ve yerinde bir iş yapmış olmazdık.

İlk Büyük Millet Meclisinin kurulduğu tarihten Cümhuriyetin ilân edildiği güne kadar vazife gören hükûmetlerimizin Meclis karşısında mes'ul bir niyabet hükûmeti oldukları malûmdur. M. 5/336 tarihli ve 3 sayılı kanuna göre, Erkânı Harbiyei Umumiye işleri de dahil olmak üzere devlet umuru, Büyük Millet Meclisi tarafından ekseriyeti mutlaka ile seçilen on bir meb'us tarafından tedvir edilmekte idi. Ayni Meclis kabul ettiği 20/12/337 tarihli ve 85 sayılı teşkilâtı esasiye kanunu ile Türk cemiyetinin yeni ihtiyaçları karşısında ilk müsbet adımı atmış, hâkimiyetin bilâ kaydü şart millette olduğunu bütün cihana ilân etmişti.

İlk Teşkilâtı Esasiye kanunumuza göre, millet namına hâkimiyeti kayıtsız ve şartsız elinde tutan Büyük Millet Meclisi, hükûmetin inkisam ettiği devaîri kanunu mahsusu mucibince seçmiş olduğu vekiller vasıtasile idare, icraî hususat hakkında vekillere veçhe tayin ve lüzum gördüğü hallerde bunları tebdil ederdi. Ayni kanunun ikinci maddesine nazaran icra ve teşri kuvvetleri Büyük Millet Meclisinde temerküz ve tecelli etmekte idi. Maddelerin bu hükümleri hukuk kaide ve prensipleri ve taksimi kuva nazariyesile tearuz halinde idi. Türkiyede Büyük Millet Meclisi tarafından müntehap ve millî hâkimiyet esaslarına müstenit bir hükûmet var, fakat bu hükûmetin mensup bulunduğu devletin adı ve şekli yoktu. Bu tearuzu ilk anlayan Atatürktü. Türk devletine son ve kat'î şekli ve ona en münasip adı vermek zamanının geldiğini gören Büyük Ata, 28/10/923 akşamı Çankayadaki evine davet ettiği yakın arkadaşlarına; yemek yerlerken çoktanberi vermiş olduğu kararını bildirdi: «Yarın, Cümhuriyeti ilân edeceğiz.»

Atatürkün bu karar ve teklifi Meclis Parti Grupunda konuşulurken bir takım kötü ruhlu kimselerin tenkit ve mümanaatlarına maruz kaldı. Bazı meb'uslar memlekette Cümhuriyet ilân edilmesinin Teşkilâtı Esasiye Kanununun tadilini icap ettireceğini ve Meclisin de buna salâhiyettar olmadığını, Atatürkün karar ve teklifindeki isabeti anlayan bir çok meb'uslar da, Cümhuriyetin bizim için bir zaruret ve lüzum olduğunu beyan ve müdafaa ettiler. Bir çok münakaşalardan sonra Atatürkü nteklifi evvelâ Meclis Parti içtimaında, sonra da açılan Mecliste mevcut azanın ittifakile kabul olundu.

Cemiyetler için en makul hükûmet şekli Cümhuriyettir. Cümhuriyette millî irade; devlet reisi ve hükûmet, milletin tam ve hakikî bir ifadesi olan Meclis tarafından intihap olunur. Mebus herhangi bir zaman veya irade ile tayin edilmez, millet tarafından müntahaptır. Reisicümhur yeryüzünde Allahın gölgesi değil, milletin bizzat kendisidir.

Cümhuriyet demokratik bir hükûmet şeklidir. Demokrasi eski yunanca iki kelimeden teşekkül etmiştir. Demos, halk, Kratos ta imtiyaz ve hâkimiyet demektir. Binaenaleyh demokrasi halk hâkimiyetidir. Sokrata nazaran ahlâk, ferdin kendi kendini idare edebilmesi, kendi nefsi üzerinde hâkim olabilmesidir. Bu itibarla Cümhuriyette esas, ferdin ahlâkı, vatandaşın menfaatidir.

Cümhuriyetin fransızcası Rèpublique dir. Bu tâbir lâtince iki kelimeden mürekkeptir. Res ve Publica. Res mal, Publika umum demektir. Bu itibarla cümhuriyet herkesin malı bir idaredir. Sultanın, paşanın, beyin değil, hacının, hocanın değil, milletin bizzat kendi öz malıdır.

Türk Cümhuriyetinin muasır cümhuriyetlere faikiyetini temin eden vasıflar onun milliyetçi, halkçı, devletçi, laiklik ve inkılâpçı oluşudur. Yüzbinlerce şehidin temiz kanı, yüz binlerce dul ve yetimin gözyaşi bahasına kazanılan Cümhuriyet bizimdir, bizim öz malımızdır.

17 Yılda "Türk Havalarında Türk Bayrağı,,

Havacılığımız bu umdeye erişti

Türk hava ordusu hazarda ve seferde en iyi neticevi alabilecek şekilde hazırlanmaktadır.

Hava kuvvetlerimizde de, ordumuzun diğer kısımlarında gördüğünüz büyük terakki ve ilerleme vardır. Bilhassa sefer teçhizatı bakımından bizi göklerimize karşı mutmain ve gönüllerimiz ferah olarak ilerilemeğe müsait bir hale konulmuştur. Tayyarecilerimiz, bilgi ve kalite itibarile dünya ordularile mukayese edilebilir bir hale gelmişlerdir. Hava kuvvetlerindeki tayyareclerimiz ve tayyarlrimizin sayısı gökirden gelecek her hangi bir tehlikeyi tamamile önleyecek kadar çoğalmıştır. Birçok en son tekemmülleri haiz ve yeni tipte bombardıman, av, keşif tayyareleri alınmış veya memlekette yaptırılmıştır. Hava kuvvetleri tesisatı, yeni plânlara göre modernleştirilmiştir. Plânların tatbikindan sonra elde edilen netice, örnek bir hale gelmesini temin etmiştir.

TAYYARE FABRİKALARIMIZ:

Bundan beş sene evvel büyücek bir tamirhane olan Eskişehir tayyare fabrikası, lüzumu derecesinde genişletilerek tam mânasile bir fabrika haline sokulmuştur. Bu fabrika, dışarıdan milyonlar vererek aldığımız birçok malzemelerin inşasını, millî endüstrinin imal çerçevesi içine sokmuştur. İmalât nisbeti, bir tayyare ihtiyacının yüzde sekseninin memleket içinde temini gibi, çok büyük ve mühim bir muvaffakiyet derecesine yükselmiştir. Bugün bütün tamirler bu fabrikada yapılabilmektedir.

KAYSERİ FABRİKASI :

Yabancılardan devir alındığı zaman Türk teknk elemanı namına hemen hemen hiç kimsenin bulunmadığı bu fabrika, bugün, kendi benzerleri arasında en büyük ve mühim yeri işgal edecek kıymette bir tesis olmuştur. Bugünkü senelik imalât yekûnu, bize huzur ve emniyet verecek kadar olgun bir hale gelmiştir. Bilhassa son senelerde memlekete giren modern tayyarelerin yarısın

Hava kartallarımız nazarî tatbikatta..

dan fazlasını bu fabrikada yaparak havacılık endüstrisinin binlerce vatandaş tarafından öğrenilmesine hizmet etmiştir. Türkkuşunun tayyareleri ve diğer uçuculuk vasıtaları burada yapılmakta ve tamir edilmektedir. 1938, havacılığımız için en hayırlı kararların verildiği bir sene olmuştur: Kısa bir zaman içinde memleketimizde bir modern motör fabrikası göreceğiz. Bunların doğuracakları Türk tipi ile, hava tehlikesini büsbütün yok etmiş olacağız ve tayyarecilik, harp endüstrisinin birçok diğer kısımları gibi tamamile millileşecektir.

HAVA MÜDAFAA İŞLERİMİZ:

Hava kuvvetlerimiz ne kadar çok olursa olsun, memleketimiz havasının her tarafını ayni adet ve kıymette tayyarelerle kapamak mümkün olamıyacağına göre, bir harp halinde yurt köşelerini bomba ve gaz taarruzundan korumak tedbirlerini almak üzere «Hava Müdafaa Genel Komutanlığı» kurulmuştur. Memleketin aktif ve pasif müdafaasında birinci derecede ehemmiyeti olan hava kuvvetlerindeki tayyarecilerimiz, tayin konulmuştur. Memleketin herhangi bir tarafından vâki olan taarruzu vaktinde haber alarak müdafaa teşkilâtını faaliyete sevkedecek surette telli ve telsiz emin bir muhabere şebekesinin esasları tesbit edilmiştir. Büyük bir emniyetle kaydedebiliriz ki, bu tedbirlerle, memleketin herhangi bir köşesinden bir düşman tayyarsinin gözükmeden içeri girebilmesi imkânsız bir hale gelmiştir. Şehir ve kasabalarımızı, endüstri tesisatımızı ve halkı, havadan gelecek taarruzlara karşı müdafaa tedbirleri de alınmıştır.

17 Yılda Endüstri

Cumhuriyet rejiminin 17 yılda başardığı sanayi işleri muazzamdır

Memlekette, yoktan var etmek muvaffakiyet ve şerefi, Cümhuriyet rejimine ait olan işlerden biri de sanayidir. Saltanat devrlerinde Türkiyede sanayi namına bir şey yoktu. Kapitülâsyonlar belâsı, Türkiyeni nasnayileşmesine değil; en mübrem ihtiyaçlarını tatmin edecek birkaç fabrikayı kurmasına, kurduklarını yaşatmasına dahi meydan vermemişti. Kapitülâsyonları Büyük Harpte hukukan değil, filen ilga ettik. Fakat, bizi bir belâdan kurtaran da başka bir belâ idi. Onun için, Büyük Harpte, tabiatile hiçbir sanayi müessesesi kuramadık. Harp mağlûbiyetle neticelenip te mütareke olunca, kapitülâsyonlar, düşman askerî işgali altında bir kat daha şiddetle tatbik olundu. Bir iki küçük fabrika teessüs edebilmişse, onlar da iflâs edip kapandı.

OSMANLI SANAYİİNİN FAKİRLİGİ

Millî sanayiin yokluğu yüzünden Büyük Harpte, çok büyük ıstıraplar çektik; çok acı mahrumiyetlere katlandık. Şekersizlikten çocuklar, hastalar, zayıflar öldü. İç çamaşırsızlığından çıplak kaldık. Kundurasızlıktan yalınayak denilecek hale geldik. Çuvalsızlıktan siper perlerimizde binlerce fazla şehit verdik. Harp sanayiinin oyuncak denilecek bir halde olması memlekete azîm insan zayiatına mal oldu. Çünkü düşmanın çelik yağmuruna yalnız sine ve sünügümüzle mukabele ettik. İstiklâl Harbi zaferle bitip te Lozanda kapitülâsyonlar filen, hukukan ve ebediyen kaldırılınca artık, memlekette endüstri kurmanın en büyük manii ortadan kalkmıştı. Cümhuriyet rejimi, Türkiyeyi sanayileştirmeğe karar verdi. Atatürkün «endüstrileşmek, en büyük millî davalarımız arasında yer almaktadır» sözü, yeni rejimin sanayie verdiği ehemmiyeti ispata kifayet eder. Cümhuriyetin her işi gibi, endüstrileşme azmi de, sözde kalmadı ve hemen fiil ve hareket, kurma ve başarma sahasına geçti.

1915 TE SANAYİ

Eski Ticaret ve Sanayi Nezareti 1329 da bir teşviki sanayi kanunu neşretmişti. 1913 senesinde bu kanundan bütün İmparatorluk topraklarında yalnız 117 müessese istifade ediyordu. 1915 te Osmanlı devletinin sanayii şundan ibaretti:

Müessese adedi: 264. Günde çalışan amele adedi: 14.060. Motör adedi: 397. Beygir kuvveti: 20,977. İstihsalin senelik kıymeti: 7,570,000 lira.

Amele miktarını ele alırsak bu yekûn nihayet Cümhuriyet devrinin dört beş fabrikasında çalışan amelenin miktarile müsavidir. İstihsal kıymeti bakımından ise Cümhuriyet fabrikalarından bir buçuğunun istihsalâtı saltanat devrinin bütün sanayi müesseselerinin çıkardığı ma la muadildir.

CUMHURİYET SANAYİİ

İlk yapılan işleri

Cumhuriyet idaresi sanayii kurmak işinde şu yollarda çalışmıştır:

1 — Sanayii teşvik edici ve koruyucu kanunlar yapmak,

2 — Yeni devlet fabrikaları için sermaye bulmak,

3 — Sanayiin istenilen şekilde inkişafını temin etmek için sanayi müesse-

(Arkası 8 inci sayfada)

CUMHURIYET MALIYESI

Cumhuriyet maliyesi memleket ihtiyaçlarını memleket ekonomisini kolâylıkla ve tam istiklâl ile temin eden bir varlıktır

Bugün Cümhuriyet maliyesi denilince, memleket ihtiyaçlarını, memleket ekonomisini koruyarak zamanında, kolaylıkla, tam istiklâl ile temin eden bir varlık hatırımıza geliyor... Bu varlık, Cümhuriyet eseridir.

Cümhuriyet, gümrük vaziyetini kurtarmağa çalışan, ileriyi hiç düşünmeden hareket eden eski devirlerden, her şeyi olduğu gibi maliyeyi de bozuk, düznsiz bir halde devralmıştı. Açık bütçeli, çok borçlu, dar görüşlü, bin türlü kayıtlarla bağlı eski devir maliyesinin bir gün gelip düzeleceğine, memleket içinde, gerek dışında ona güvenille geleceğine ,ne memleket içinde, ne dışında inanan yoktu.

Cümhuriyet nesli, Cümhuriyet maliyesinin gün geçtikçe daha çok kuvvetlendiğini, her sahadaki ihtiyaçlara büyük bir hızla yetiştiğini, gerek memleket iiçnde, gerek dışında ona güvenildiğini, inanıldığını görmektedir. Dün asla umulmıyan bu netice, Cümhuriyet rejiminin koyduğu prensiplerin plânlı, devamlı emeklerle realize edilmesinden doğmuştur.

18 inci yıla Girerken

Yazan: NİZAMETTİN NAZİF

Cumhuriyet on sekizinci yıla giriyor. On sekiz milyon Türküz ve içimizde Cumhuriyetçi olmıyan tek Türk gösterilemez. Dünyadaki bütün Türkler bunun böyle olduğuna ve böyle olduğu için anavatanda kutlanan Cumhuriyet bayramının yüzde yüz millî bir bayram olduğuna inanmalıdırlar.

Cumhuriyet on sekizinci yıla giriyor. Geçen on yedi yılda bizim Cumhuriyetimiz o derece kuvvetlenmiş Cumhuriyetçilik memlekette her ferdin öyle sarıldığı bir ideal olmuştur ki Fransada üçüncü cumhuriyet 69 yılda bunun binde biri kadar kökleşememiştir. Cumhuriyetimizin on sekizinci yılına ayak basarken on sekiz milyondan tek fazla değiliz. Fakat 69 yıllık üçüncü Fransa cumhuriyeti 42 milyonlu Fransayı 18 günde düşmana teslim ettiği bir devirde, 4 milyonluk bir Çekoslovakyanın dört saatte, 33 milyonluk bir Leihstanın 20 günde, 22 milyonluk bir Romanyanın «hoh!» dendiği anda yere serildiği bir devirde; bu on sekiz milyon, şu Cumhuriyetin topraklarını müdafaaya zorlanmıyagörsün... İçlerinden üç beşine;

— Yahu! Harp bize de mi sirayet etti?

etti? dedirtebilmek için en zorlu düşmanın en az on sekiz yıl harbi göze alması lâzımdır.

Bu Cumhuriyetin on sekizinci yılı, asırlara hep asîl bir sima gösteren, tarih içinde yalnız temiz duyguların sembolü olan Türk milletinin, cidden, ne asîl ve ne temiz duygulu insanlardan mürekkep bir yığın olduğunu bir kat daha göze vurmuştur.

Söz hürriyetinin mâbedi olan kürsü, hürriyetin, en müfrit hürriyetseverleri korkutacak bir kasırga halinde estiği bu diyarda daima ve yalnız iyi temennilerin, diğergâm endişelerin mihrabı olmuştur. Söz hürriyetini, kalemî hürriyetini ,siyasî ve içtimaî bütün hürriyetleri «müşterek iyi» yi bulmak, «müşterek iyi» yi bir kat daha iyileştirmek ve mutlaka «millî birlik» e davet etmek, «millî birlik» i kuvvetlendirmek gayesile kullanmıştır.

Bunun bir ayni henüz görülmemiştir. Medenî hürriyetleri bize benzer veya yaklaşır tarzda kullanabilen cok millet gösterilemez. Nasıl gösterilebilir ki Alman dilinden bir ad taşıyan Graf Fon Kayzerling bile veryüzünde bula bula iki efendi millet bulabilmiştir:

Biri biz, biri İngilizler.

Bunun böyle olmadığını kim iddia edebilir?

İşte on sekiz milyonluk bir Türk yığını... İçinde on sekiz satılmış gösterilebilir mi?.

Avrupanın her tarafında kol kol, beşinci kollar kurulabildiği bir devirde, mihver, bizde beşinci parmağını kiralayabilmiş kaç el gösterebilir?

Bu hal, Türk milletinin asırlar boyunca, her ne pahasına olursa olsun kaybetmemek mucizesini gösterdiği asaletin bir devamıdır şüphesiz... Fakat, bu asalet yüzünden şu Cumhuriyet ve bu kudretli Cumhuriyet yüzünden Türkün şu tarihî asaleti bir kat daha ihtişam almış değil midir?.

Nizamettin Nazif

HALK EVLERI

Halkın benliğini ifade eden müessesededir

Menfî ve muzir elemanları memleketin ve milletin bünyesinden çıkarmak ve atmak, bu memleketin ve milletin millî seciyesini koruyarak müsbet ilmin ve modern tekniğin bütün icaplarını tabik etmek ve Türk milletini tarihte lâyık olduğu yüksek havat ve medeniyet seviyesine çıkarmak, istihsal sahasında bilhassa nüfusta kemiyetle beraber keyfiyeti arttırmak: Türk devletinin temelini ve ATATÜRK inkılâbının gayesini hülâsa eden esaslardır.

Bu büyük ATATÜRK inkılâbının halkın benliğine sindirilmesi lâzımdı. İnkılâp en derin mânasile bütün varlığımızı yeni bir hayata ve yeni bir istikamete götürüyordu. Bu veni görüşü halka telkin ederek yeni zamanın anlayışına göre milleti tek tek fertler halinden çıkararak onları görüş, anlayış ve yapışa birlik haline sokmak ve o-

(Arkası 8 inci sayfada)

Türk kızı her yerde, her işte kabiliyetli ve başarı kuvveti mutlak bir varlıktır

Maarif Ve Gençlik

Çelik saflar.. Türk gençliği Cumhuriyetin bekçisidir

Türk inkılâbının Harikulâde Eserlerinden biri de "Cümhuriyet kültürüdür,,

Atatürk, harikulâde zaferi üzerine kurduğu yeni devleti, sağlam kültür esasları üzerinde yükseltmek kararını, daha 337 tarihinde vermiştir: «Hükûmetin enfeyizli ve en mühim vazifesi maarif işleridir. Bunda muvaffak olabilmek için öyle bir program milletimizin bugünkü halile, ikbali, hayatı, ihtiyacı, ile, muhitin şartlarile, vesaitin icaplarile tamamen mütenasip olsun...» sözü, bu tarihi taşır... Kültür inkılâbı, Kemalizmin en karakteristik vasıflarını ifade eder. Evvelâ kültürün, telâkki tarzı değiştirilmiş, iskolâstik, geri ve basit kültür yerine, lâik, ileri, ilim ve vicdan şuuru veren bir sistem yaratılmıştır. Cümhuriyette Türk kültürünün gösterdiği en bariz karakterlerden biri de halkçılıktır. Bütün okul sistemimiz, başka bir çok memleketlerde olduğu gibi, yalnız, muayyen bir sınıfın çocuklarına inkişaf veren dar bir zihniyetle değil, bütün Türk çocuklarına istidat ve kabiliyetlerini azamî derecede inkişaf ettirmeğe imkân veren halkçı bir zihniyetle tanzim olunmuştur. İmparatorluk çocuğuna inkişaf yolu açmak için Cümhuriyet rejiminin hiçbir fedakârlıktan çekinmemesi de kültür sahasında halkçılık prensipinin ne kadar yerinde olduğunu göstermektedir.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Türk Bünyesinin Nüvesidir

Cumhuriyetciyiz
Milliyetciyiz
Halkçıyız
Lâikız
Devletciyiz
İnkılâpcıyız

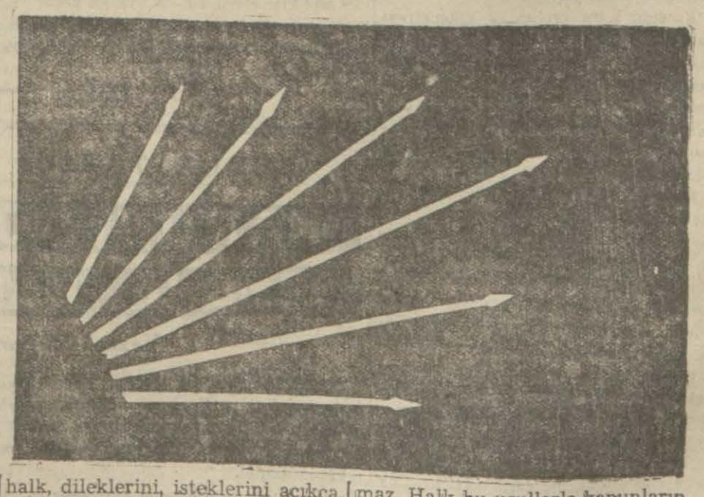

Millî Mücadele sıralarında yurttan düşmanı atarak milletin hakikî istiklâlini kazanmak gayesile kurulan Müdafaai Hukuk Cemiyeti, esas ve tâli gayelerini tahakkuk ettirdikten ve Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti kurulduktan sonra Müdafaai Hukuk Cemiyetinin istihalesile 10 teşrinisani 1924 tarihindeki bir grup toplantısında verilen kararla adını değiştirerek teşekkül eden Cumhuriyet Halk Partimiz on altıncı yılını doldurmak üzeredir.

Cumhuriyet Halk Partisi teşkilâtının faaliyetinde en çok ehemmiyeti haiz olan nokta Parti kongreleridir. Her sene bütün köy ve mahallelerde Parti ocaklarının kongreleri yapılır. Bu kongrelerde halk, dileklerini, isteklerini açıkça ve serbestçe söyler. Kanunların ve kararların tatbikatta verdiği neticeler hakkında reylerini ve mütalealarını söyler ve bütün bu dilek ve kararlar sırasıyla kaza ve vilâyet kongrelerinden geçtikten sonra Büyük Kurultaya arzolunur ve nihayet bunun yaluyla resmî ve infazı zarurî bir mahiyet alır. Bu sebepledir ki Kemalist Rejimde halkın devlet işlerine iştiraki yalnız resmî mahallere münhasır kalmaz. Halk bu usullerle kanunların tanziminde de âmil olur ve bu suretle halkın devlet işlerine iştiraki kâmil şeklini almış bulunur. Cumhuriyet Halk Partisinin umdeleri sunlardır:

Cumhuriyetçiyiz.
Milliyetçiyiz.
Halkçıyız.
Lâikız.
Devletçiyiz.
İnkılâpçıyız.

Erkânı harp gözile askerlik meseleleri

Bugünkü Harpte Cebelüttarık

Silâhın henüz çelik bir kaleyi devirmediğine kaniiz!

YAZAN: *Emekli General M. N.*

Ideoloji ihtilâfları, İspanyada yıllarca kardeş kanı akıttı. Şimdi idare, hâlâ kanayan yaraları sarmakla meşguldür. Yıldırım teşebbüsleri denizlere kadar ilerleyebilmiştir. Liderlerin görüşmelerine ve Fransa efkârının maksada imale edilmek istenmesine rağmen, İspanyanın yeni harekâta cevelângâh olacağını henüz kestirmek güçtür. İtalyan ve Alman silâhlarının yarattığı yeni İspanya, ardı arası gelmiyen yeni bir maceraya katılacak mı? Mihvercilerin İspanyadan geçişleri de bir harp sebebi sayılacağına göre, Franko, yeni bir badi reye atılacak mı? Bunu zaman gösterecektir.

Afrikaya götüren üç istikamet düşünülebilir. Deniz yolu, Vichy ile bir anlaşma yapılıp ta Tunustan istifade edilse bile, çapraşıktır. Diğer iki istikametten biri, «Cebelüttarık» tan geçer. Bu vaziyette Cebelüttarık ne gibi bir rol oynayabilir?

Büyük fetihler arkasından koşan Anibal, İskender, Tarık, Süleyman ve Fatihler gibi serdarlar, Ak ve Kara denizleri kapayan boğazlardan geçmişlerdi. Haşin denizlerin çıkardığı güçlükleri yenmek kudretini haiz olmıyan mihvercilerin de ayni eserde yürümek kayguşunda oldukları anlaşılmaktadır.

Musanın kölesi ve Başbuğu Tarık, 711 de, adile anılan dağı ele geçirmekle, Endülüs devletinin ilk temelini atmıştı. Bu tarihten 1540 yılına kadar şehir on bir defa muhasara edilmişti. Cebelüttarık etrafındaki mücadeleler devam etmişti. 1779 dan 1783 e kadar süren abluka, İngiliz donanmasının teşebbüsile kırılmıştı. Napoleon'un İspanyadaki çabalayışları da bir tesir göstememişti. Kayalığın uzunluğu 4, eni vasati 1 kilometredir, en yüksek noktasının deniz sathından yüksekliği ise, 420 metredir. Kayalığın hemen her tarafta yalçın mahiyette oluşu, müdafaa kudretini arttırmaktadır. Bu geçilmez blok, şimalden cenuba doğru uzanmakta ve denize doğru gittikçe yüksekliğini kaybetmektedir. Avrupa burnunu teşkil ettiği yerde sarplığını muhafaza eden kayanın, deniz içinde de bu meyli değişmemektedir. Bu suretle burada sular derindir.

Akdeniz semtinde deniz kenarından geçilemez. Katalonya koyunda ufak bir balıkçı köyü vardır, buranın sakinleri denizden geçinir ve köyün çerçevesi içinde barınırlar.

Garpta Cebelüttarık koyu vardır ve İngilizler burasını ihtiyaca göre tanzim etmişlerdir. Gemiler, buraya sığınmaktadırlar.

Koyun mukabil tarafında İspanyanın Alcasiras şehri vardır. Her iki kıyı, karşılıklı topçu ateşleri teati edebilecek kadar yakındırlar.

Müstahkem mıntakaya şehirden çıkılır. Yabancılar burada sıkı kontrole tâbidirler ve ikametten memnudurlar. Yalnız, İspanyalı işçiler askerî nezaret altında galerilerde çalıştırılabilirler. Şehir, 1778-1783 muhasarasında tamamen harap olmuştu. Burada Hintli satıcılar, Yahudiler, yerliler ve İngilizler vardır. Mıntaka, müstahkemdir ve en sıkı takayyütlere bağlıdır.

Kalenin kara cephesi 2 kilometreyi geçemez. Kale, denize karşı tertip edilmiştir. Son vaziyetler üzerine kara cephesinin takviyesi düşünülmüştür. Kalenin kara ile irtibatının bir kanalla kesilmesi için teşebbüsata girişildiği duyulmuştu. Bu işin başarıldığına dair henüz bilgimiz yoktur.

Kaya sütunu, her yana ateş açan sabit bir zırhlı gibidir. Cenup cephesi, patlayıcı ateşlerile deniz hedeflerine karşı en büyük tahrip gösterecek surette büyük çaplı silâhlarla müchhezdir. Manzumenin doğu ve batı cepheleri, dilin müsaadesine göre, deniz hedefleri alırlar ve kıyıları anflâde edebilirler.

Hemen bütün ateş yuvaları, çelik ve betonla takviye edilen ve hava tesirinden tamamen masun omurgalardır. Kayalığın teşekkülâtı kademeli tabiyeye imkân vermiştir. Bu, herhangi bir cephede ateşin teksifine yaramaktadır. Çok dar olan kara cephesinde, cehennemî ateşler tevch edebilecek tertipler verilmek üzere, mesal sarfedildiğinde şüphe yoktur.

Son gelen bazı ecnebi gazeteler, bu köstebek yuvasında yıllardanberi açılan galeriler, kazemetler, kışlalar, ve ilâh... ın hayretlere şayan bir terakki arzettiğinden baistir.

Manzumenin yıllarca devam edecek bir muhasarayı emniyetle karşılayacağına kanaat edilmektedir.

Kale yaşadığı müddetçe, boğaz müemmendir. Diğer taraftan İngiliz donanması deniz ve kara muharebelerini daima ateşlerile besleyebilirler.

Kale toplarile dövülemiyen uzak deniz sahalarının korunması vazifesi de donanmaya verilecektir. Esasen, kale, boğazın en dar kısmını müdafaa etmektedir.

Alman ve İtalyanların yeni rejimi kurduktan sonra, çekilirken, ağır toplarını millî orduda bıraktıkları vakit vakit işae edilmiştir. Afrikaya geçmeği tasarlayan mihver ordularının, beraber getirecekleri toplarla da burada ateş setleri tesis etmek isteyecekleri tabildir. Ancak, candamları İngilizler elinde bulunan boğazdan geçişin, zannedildiği gibi, kolay olmıyacağı muhakkaktır.

Kale, yalnız deniz tayyarelerinden kuvvet alabilir. Müstahkem mevki sahası mahduttur, orada uçuş meydanları tesisi imkânı yoktur.

Deniz üssünü karanın tehditkâr ateşlerine karşı korumak ta mühim bir meseledir. İngilizler, mukabil sahili de düşünmek mecburiyetindedirler. Fasın bir kısmını İspanyaya ihda etmek lûtfunda bulunanlar, karşı yamaçtaki rolün ifasını da kendisinden bekleyeceklerdir.

Cebelüttarık, Akdenizin kilididir, iki kıt'ayı biribirine, ve İngiliz kolonilerini anayurda bağlar, bu sebeple, büyük ehemmiyeti haizdir.

Cebelüttarık etrafındaki savaşların çok kanlı olacağına ve bu harbin de dönüm noktalarından birini teşkil edeceğine inanılabilir.

Tarıkın dağı, kuvvetini, tabiatten, İngiliz tekniğinden ve enerjisinden almaktadır. Şimdi muhasım saflarında çalışacak olan bir mütehassıs, bana, Alman san'atinin ve iradesinin bu engeli, her çareye başvurarak, giderebileceğini söylemişti. Evet, çarpışan o kuvvetlerdir. Silâhın, henüz çelik bir kaleyi devirmek imkânları bulamadığına kaniiz. Kalenin bugünkü müdafileri, vaktile burada muhasara çemberini yaranların çocuklarıdır ve fevkalâde vaziyetlerde kan da, fitret te büyük tesirleri haizdir; yakın tarih, bir kalenin, beslendiği müddetçe yaşadığını gösteriyor. İki yıllık ihtiyaca göre hazırlandığı temin edilen kalenin deniz irtibatının kesilmesi de kolay değildir: Cebelüttarık üzerinden atlayış, çok yeni askerî metodlar da öğretecektir. Onun için heyecanlar uyandırıyor...

Sağlık Bahisleri

İki küçük tavsiye

Şakaklara etere batırılmış ince limon tekerlekleri yapıştırmak veya içine limon sıkılmış çok sıcak çay içmek ve hattâ ikisini de yapmak umumiyetle hafif başağrılarını geçirir.

★

Asabî kimselerin sık sık uykusu kaçar. Bu gibi halierd ekalkıp iki parmak şarapla bir bisküvi yemek ekseriya uykuyu davet eder.

Doktor

Sanat

Muhlis Sabahattini himaye edelim

Muhlis Sabahattin, kıymetli bir bestekârdır. Bunu, geçenlerde, Fransız tiyatrosunda, onun iki eseri birden oynandığı akşam bir daha gördük. «Kerem ile Aslı» ile «Onun aşkı» halkın yüreğinden kopup gelen bir musiki aşkı ve heyecanı ile pek çok alkışlandı.

Her iki eserde, «meşhur» değil, «meçhul» san'atkârlar tarafından temsil edildi. Bunlar, hep amatör çocuklardır. Aslıyı ve Zeynebi oynayan Hikmet Karagözün ismini hiç işittiniz, kendisini hiç seyrettiniz mi? Hayır. Kere mi ve Püskürlü Efeyi canlandıran Şinasi Özonuk adlı genci tanıyor musunuz? Hayır. Mustafa Şatır Egeli, Salih Tozan, Hüseyin Karagöz isimlerini de, san'at âlemimizin yıldızları arasında gördünüz mü? Hayır!

İşte Muhlis Sabahattinin iki eserini bugünün meçhul, fakat yardım ve himaye görürlerse yarının meşhur artistleri oynadılar. Hem de güzel ve çok ümit verici bir şekilde. Bilhassa Hikmet Karagöz gerek besteleri okurken, gerek konuşurken o tatlı sesile kulaklardan girip ruhlara hitap ediyordu. Hiçbir kadın san'atkârımızın konuşması, bu kadar munis değildir. Keremi temsil eden Şinasi Özonuk ta ne güzel sesli bir tenordur, musiki bilgisini ve san'ati ileriletince daha ne güzel okumağa namzettir.

Kendi âlemlerinde, kendi kendilerine yetişen bu meçhul gençleri de, hakikî Türk opretleri besteleyen Muhlis Sabahattini de, korumak, himaye etmek; esaslı bir operet heyeti vücude getirebilmelerini temin için onlara yardım etmek, bir kadrişinaslık ve san'at sevgisi borcudur. Bugün Muhlis Sabahattin, operet muharriri, şair, bestekâr, rejisör, mizansenci ve orkestra şefi vaziyetindedir. Bunların hepsini kendi yapmağa çalışmaktadır ve elbette bestekârlıkta gösterdiği muvaffakiyeti, rejisörlükte, mizansencilikte, göstememektedir. Göstermesine de imkân yoktur; çünkü bir adamın bu kadar işe ve yüke gücü yetmez. Fakat o, bütün gayret ve dikkatini bestekârlığa verirse elbette daha güzel eserler yaratır. «Kerem ile Aslı» da, ve «Efenin aşkı» nda hakikaten çok güzel besteler vardır. Bunlar, seyircilerin musiki zevkini çok okşamış, heyecan içinde bırakmıştır.

Muhlis Sabah ve arkadaşlarından daha esaslı ve daha derli toplu bir şekilde çalışmalarını isterken Türk san'atini himaye eden zatlar ve müesseselerden de bu yeni operet heyetini himaye etmelerini dileriz.

A. D.

Matbuat takımı

Fenerbahçe ile karşılaşıyor

Matbuat takımı başkanlığından: 30 teşrinievvel 940 çarşamba günü saat 13.30 da Fenerbahçe stadında Galatasaray - Fenerbahçe maçından evvel takımımızla Fenerbahçe tekaüt takımı arasında bir maç yapılacaktır. Arkadaşların çarşamba günü saat 13 de futbol levazımlarile beraber Fenerbahçe stadında bulunmaları rica olunur.

Davet

İstanbul C. Müddeiumumiliğinden:

İstanbulda bulunan Eğirdir C. Müddeiumumisi Muammer Sinalın memuriyetimize müracaatı.

BAYRAM ÇOCUKTA NEŞEYİ DOGURAN EN İYİ VASITADIR.

Çocuklarınızın Bayramlıklarını hazırlarken Ulusun yardım ve şefkatine muhtaç Yavrularıda sevindirmek içinÇocuk Esirgeme Kurumuna yardımda bulunmanızı Kurum saygile diler.

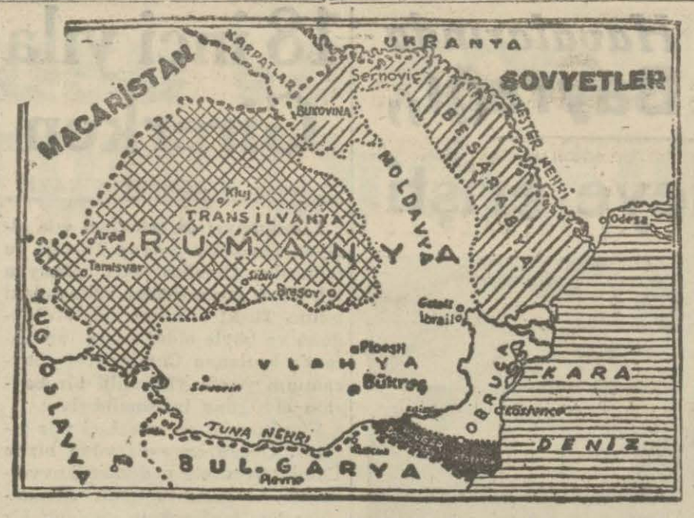

Taksime uğrayan topraklar ve bugünkü işgal altındaki Romanya arazisi

Romanya Hadisesi

Rumenler için Büyük kayıpla Neticelendi

Rumenler kan dökmeden 6 milyon 821 bin nüfus, 99 bin 738 kilometre murabba toprak kaybetmiştir

Sovyetlerin Besarabyayı ilhakını müteakip Krayova ve Viyana anlaşmaları neticesinde Romanyanın arazisinden mühim bir kısmını Bulgarlarla Macarlara terkettiği malûmdur.

Tryanon muahedesinin meydana getirdiği Romanla Mare bir hamlede eski halini almıştır. Toprak kazanmanın ne şerefli, yurt parçasından velev ki pek cüz'î bir miktarını olsun kaybetmekliğin ne kadar hazin bir hal olduğunu pek âlâ anlayabiliyoruz.

1877 Berlin muahedesini müteakip müstakil bir varlık olarak Avrupa devletleri manzumesine iltihak eden Romanya, az bir zamanda yalnız Balkanların değil, hattâ Şarkî Avrupanın bile ön plândaki develtleri arasına girmişti. Umumî harbi müteakip akdolunan Triyanon muahedesi, Romanyaya belki de tahayyül etmediği bir çok menfaatler; yerler verdi. Toprağının üstü ve altı zengin olan harp sonu Romanyası; teşekkülü tarihinden son yıllara kadar muhtelif siyasî parti ve rejimlerin tecrübe sahası olmuştu.

Memleket ve bilhassa Rumen işlerinden ziyade zevk ve safaya, biraz da kadına düşkün olan İkinci Karol'un bir darbei hükûmetle Romanyaya avdetini, bu memleketin siyasî hayatı için bir dönüm noktası telâkki edenler olmuştu. Zira şimdiki Kral Birinci Mihail, reşit oluncaya kadar niyabet meclisinn kendisine mevdu vazifeyi matlûp şekilde yapamıyacağı sanılmakta idi.

Romanyaya avdet eden İkinci Karol, takip etmiş olduğu sinsi ve gizli bir siyasetle şahsî bir idare yolunu tercih ve bu gayenin tahakkuku için mergup olmıyan bazı tedbirlere tevessül etti. Bu cümleden olmak üzere kendi amaline engel olmak istidadında bulunan bazı siyasî partileri ortadan kaldırdı, 1938 kanunu esasisini ilân ve meclislere ait bir çok kuvvetleri kendisine hasretti. Bu tarihten itibaren İkinci Karol'un tamamen mutlak bir idare sürdüğünü ve bu kısa müddet zarfında Romanyada bir çok siyasî cinayetler olduğunu zikredebiliriz. Çelik miğferlilerin banisi ve şefi Cornelin Codreanu'nun mahkemeye verilme ednöldürülmesi ve bu menfur hâdisenin Rumen efkârı umumiyesine başka surette gösterilmesi, bu siyasî cinayetlerin en şayanı dikkat bir misalidir.

Macarlarla anlaşmak ümidile, Besarabya üzerindeki Sovyet mütalebatını, Rumen milletinin muvafakat ve malûmatı hilâfına kabul eden İkinci Karol, Köstence sahillerinden Bükreş sokaklarına ve hudut boylarına kadar sirayet ve tevessü eden kanlı dahilî çarpışmalardan sonra 6/9/940 tarihli beyannamesile tahtından feragate ve gözdesi Madam Lupescu ile beraber Romanyayı terke mecbur oldu.

Bugün Romanyada nev'i şekline münhasır bir hükûmet vardır. Devletin reisi genç Kral Birinci Mihaildir. Fakat para basmak, nişan vermek, elçi kabul etmek ve saire gibi tâli ve ehemmiyetsiz haklardan başka memleket idaresine müteallik bütün salâhiytler, devlet şefi ve Başvekil olan General Antonescuya verilmiştir. Bugünkü Rumen devleti, gerek harici ve gerek dahilî siyaseti bakımlarından, mihver devletlerinin tam tesiri altındadır.

Şimdi, dünün büyük Romanyası, bu hale gelene kadar neler kaybetti ve daha da neler kaybetmek istidadındadır, onları tetkik edelim.

1918 Romanyası 295049 kilometre murabbaı idi. Bugünkü Romanya 195311 kilometre murabbaıdır. Taksimden evvel Romanyanın nüfusu 20.000,000 idi. Bugünkü Romanyanın nüfusu 13.929.000 dir. Sovyetlere terkolunan Besarabya 44442 (Danimarka kadar), Şimal Bukovinası 5220, Macarlara terkolunan Transilvanya kısmı 423000 (İsviçre kadar), cenup Dobrucası 7726 kilometre murabbaıdır.

Romanya, Besarabyayı terkle 3 milyon 190 bin, şimal Bukovinasını terkle 596,000, Transilvanyayı kaybetmekle 2 milyon 609 bin, cenup Dobrucasını vermekle 426,000 nüfus kaybetmiştir. Bu suretle Romanya hiç kan dökmeden 99 bin 738 kilometre murabbaı toprak, 6 milyon 821 bin nüfus zayi etmiştir. Bu korkunç rakamlara, milliyetperver Rumenler kadar; bir dost ve eski bir müttefik sıfatile bizi de müteessir etmektedir.

Romanyanın kaybı sade kemiyet bakımından mühim değildir. Kayıp, bilhassa keyfiyet bakımından ehemmiyetlidir. Faraza Macarlara terkolunan Transilvanya, Romanyaya eski Avustuyra ve Macaristanın bir sanayi merkezi olarak intikal etmişti. Bu mıntaka Romanyada kaldığı müddetçe sınaî ve iktısadî vasfını kaybetmek şöyle dursun, bir vakitler Romanyada revaç halinde bulunan Liberal iktısat rejimi sermayesinin tecemmüğâhı olmuş ve Rumen sanayiinin çelik ciğerlerini vücude getirmiştir.

Gelen bir kısım ajans haberleri, Alman ve İtalyan motörlü kıt'alarının Romanyaya girdiğini, Tuna üzerindeki meşhur Cernavoda köprüsünün, petrol havzalarının Alman askerleri tarafından işgal ve muhafaza olunduğunu, bir kısım ajans haberleri de, fırka adetleri günden güne artan mihver devletleri kıt'alarının Rumen ordusunu tensike memuren geldiklerini bildirmektedir.

İngiltere, Almanya ve İtalya arasındaki muharebenin en buhranlı bir devreye intikal ettiğini biliyoruz. Bugünkü savaşlarda bir askerin oynamış olduğu rol malûmdur. Bu vaziyet karşısında, Alman ve İtalyan kıt'alarının Rumen ordusunu tensike memur olarak Romanyaya gelmelerine inanmak, biraz safdillik olur.

Hikâye

TAZMINAT

Yazan: Mahmut Yesari

Otelin kapısından girerken, içime haşyet çökmüştü. Loş koridorlarda serili yol keçeleri, ayak seslerini boğuyordu. Valizimi alan garsonda, öyle ciddî bir eda vardı ki asıl patron olup olmadığında şüpheye düşmüştüm.

Yan odada da, büyük Ministro yazı masasının önünde kurulmuş oturan patron, büyük kara kaplı deftere, ismimi, hüviyetimi geçirirken, kaçırtma bakışlarla, beni de süzüyordu.

Kalacağım odayı, gayet ağır, temkinli bir lisanla tarif etmek lûtfunda bulundu; garsona da emretti:

— Sayın Baya odayı göster; madamı da bana yolla! Anladın sanırım!

Ben, patronun heybetinden ürkmüş, koridorda, büzülmüş, küçülmüş, titriyordum. Garsonun arkasından, trabzanlara tutuna tutuna merdivenleri çıkmıştım.

Garson, ikinci katta, sokağa bakan odalardan birinin kapısını açtı:

— Buyurunuz.

Sokak üzeri odalarda yatmağı, ötedenberi sevmem. Satıcıların böğürür gibi avaz avaz bağırmaları, araba gürültüleri, otomobil kornaları fena halde sinirlerime dokunur, uykum kaçar, titizlenirim, rahatsız olurum.

Kimin umurunda? diyeceksiniz! Hiç! Bir vatandaş sıfatile söylüyorum, kusuruma bakmayın.

Gel gelelim, patronun, garsonun, ağır, ciddî tavırları, bende, itiraza mecal bırakmamıştı. Çaresiz, memnun! göründüm.

Garson, vekarı üzerinde, yerlere kadar iğildi:

— Bir emriniz olursa...

Dedi, zilin yerini gösterdi, elektrik düğmesini açıp kapayarak ampulleri muayene etti ve eksik arayan bir göz gezdirişten sonra, odadan çıktı.

Odanın eşyaları, fazla lüks değilse de çok temiz, tertipli idi. Zaten, oteldeki intizam, sükûn, daha kapıdan girerken göze çarpıyordu.

Pencereden sokağa bakıyordum; talihime, fazla işlek, gürültülü, patırdılı de ğildi.

Kapıya vurulmuştu:

— Giriniz, dedim.

Yarı döndüm. Gözlerim, hayretle kamaştı. Kapının önünde, kıvır kıvır sarı saçlı, henüz kılıfını yırtmış kıpkırmızı gelincikler gibi yanan ateş dudaklı bir kadın, gülümseyerek, bana bakıyordu.

Bu, kimdi? Kimin nesiydi? Pek değil, hiç mi hiç, hizmetçiye benzemiyordu.

Bu ziyarete ne mana vermek lâzım geleceğini düşünürken, kadın, ağır ağır ilerilledi:

— Müsaade ederseniz, çarşafınızı de ğiştireceğim.

Kekeledim:

Cevabımın alıkça olduğunun farkındaydım. Lâkin, daha akıllıcasını da bulamıyordum. Kadın, arkasına döndü, emreden bir sesle:

— Roza, gel, çarşafları değiştir, dedi.

İçeriye kısa boylu, kupkuru bir kız girdi.

Kıpkırmızı dudaklı, kıvır kıvır saçlı genc kadının «patron» olduğunu anladım. Bana da emretti:

— Odayı biraz düzeltelim. Siz, lûtfen aşağı salonda oturunuz!

Aşağı salonda, patron, beni yalnız bırakmadı, ve büyük bir nezaketle lâkırdıya başladı:

— Otelimizin, fevkalâde riayet ettiği, ehemmiyet verdiği, bir tek şey vardır: Temizlik ve namus! Odanızın temizliğine bizim madam bakar. Hiçbir yolsuzluk olmaz. Müşterilerimizin istirahatlerini, memnun kalmalarını düşünür. Bunun için de, dört elle çalışırız. Günün ve gecenin her hangi bir saatinde, garsonu, hizmetçiyi, hatta madamı çağırabilirsiniz. Hiç çekinmeyiniz. Bize, bizim istirahatimiz değil, müşterilerimizin istirahati lâzımdır. Namusa çok dikkat ederiz. Bir gün, beş gün, bir ay, burada kaldığınız müddetçe, hatta söz temsili, uygunsuz takımından kadını misafir kabul edemiyeceğinizi arzediyorum.

— Ne münasebet!

— Sizin için değil, otelimizin nizamı böyle olduğu için söylüyorum.

Kısa boylu, kuru kız gözükmüştü:

— Odanız hazır!

Patron, ilâve etti:

— Hizmetçi kızı çağırmak istediğiniz zaman, zile, bir kere basarsınız. Garsonu çağırmak için, zile iki kere; madam için de üç kere...

Odama çıktım. Kara kara düşünüyordum: Ben, ne belâlı yere çatmışım! Bu, ne kadar sıkı zaptü rabt! Burada, bir geceden fazla kalamam!

Bu düşünceler, bu sıkıntı ile soyundum, yatağa girdim. Yerimi yadırgamış olacağım ki gece yarısına doğru uyandım. Bir cigara yaktım. Büsbütün uykum kaçtı. Canım kahve istemez mi? Önce cesaret edemedim. Fakat sonra, patronun tenbihini hatırladım. Zile bastım. Çalmıyor gibi geldi, bir daha bastım. Gene çalmıyor gibi geldi, bir daha bastım. Sonra, patronun heybetinden korkarak elimi çektim.

Biraz sonra, kapı açıldı, kıvır kıvır sarı saçlı, gonca dudaklı «patron» madam göründü:

— Emriniz Beyim?

İnsanlar, kolay çıldırmaz ki! Böyle böyle çıldırır!

Bir ay sonra, oteli terkediyordum. Patron, hesap puslasını gözüme dayadı. Puslada, yekûn kabarıktı; hem otel ücretinden de kabarıktı. Sordum:

— Patron, bu, neden böyle?

O, hep vekar ve temkinle cevap verdi:

— Her gece zili üç kere çaldığınız için, zil tesisatının masarifatına karşılık olarak!

Mahmut Yesari

MÜTEFERRİK

Potrel ve lâma demirlere azam fiat kondu

Ticaret Vekâleti potrel ve lama halindeki demirlere âzamî satış fiati koymuş ve alâkadarlara bildirmiştir.

10X100 lük lamaların tonu 177 lira 69 kuruş, 20 santimlik potrellerin tonu 169 lira 99 kuruştur.

BULMACA

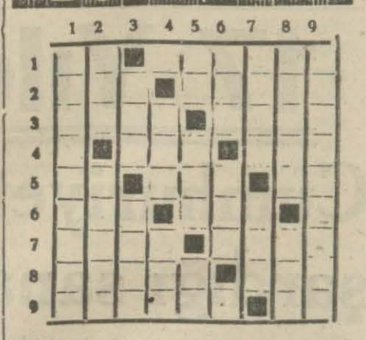

Soldan sağa: 1 — Rabt edatı; taharri etmek. 2 — Kör, Yugoslav ajansı. 3 — Dördüncü; ortaya çıkarılan işler. 4 — Bir erkek ismi; ağa, 5 — Bir rengin tersi; eski bir Türk devleti; isim. 6 — Birinci; caka. 7 — Yapmacık; kolay. 8 — Kafkasya taraflarından bir memleketli; serkeş. 9 — Yunanistanda bir şehir; kalil.

Yukarıdan aşağıya: Yağsız alaturka güreş. 2 — İşaretle anlatma; başına bir Y getirilirse Alev olur. 3 — Bir nevi kumaş; ateş dili. 4 — Edat; başına bir B gelirse bir içki olur. 5 — Sıfatin tersi verme; vilâyet. 6 — Başına bir T gelince mutfak levazımatından olur; yapma. 7 — Ev eşyasından biri; bir peygamber. 8 — Rabıta, değnek. 9 — Bir deniz.

Son bulmacanın halledilmiş şekli

Soldan sağa: 1 —Benice; Ad. 2 — Afet; Lala. 3 — Kem, Emden. 4 — As; Balta. 5 — Eh; Si. 6 — Ayran; Yaz. 7— Ekleme. 8 — İnek. Ay. 9 — Mika, Taka.

Yukarıdan aşağıya: 1 — Bakara; İm. 2 — Efes; Yeni. 3 — Nem, Erkek. 4 — İt; Halka. 5 — Eb; Ne. 6 — Elmas; Mat. 7 — Adliye. 8 — Alet; Ak. 9 — Dana, Ziya.

TİYATROLAR

TEPEBAŞI DRAM KISMINDA

29/10/940 SALI günü akşamı saat 20.30

OTELLO

KOMEDİ KISMINDA

Bu akşam oyun yoktur.

saat 20.30

D A D I

BÜYÜK TARİHİ ROMAN No: 42

KANUNİ SÜLEYMAN VİYANA KAPILARINDA

Yazan: *M. Sami Karayel*

Akıncılarımızın bu seferki adetleri fazla idi. Yalnız, Kırım akıncılarımızın adedi on beş bin atlı idi. Ortalığa dehşet veren akıncılarımızın yaptıkları harekât mühimdi.

Viyana kalelerinin içine kapanmış olan Alman kuvvetleri bu akınlara seyirci kalmışlardı.

Yalnız akıncılarımızın beylerinden Kasım Beyin idaresinde bulunan bir müfrezemiz İştirya'da büyük bir felâkete uğradı.

Kasım Bey, müfrezesile Almanyanın içerilerine dalmıştı. Diğer müfrezelerle tamamile irtibatını çözmüştü. Dönüşte düşman kuvvetleri tarafından nasılsa pusuya düştü.

Fakat, akıncılarımız çok tedbirli ve bu işlerde fevkalâde mahir ve muharip olduklarından tamamile esir olmaktan kurtuldular. Yalnız fazla zayiat vererek ric'at edebildiler.

Kasım Bey şehit olmuştu. Uc beylerimizin güzidelerinden olan Kasım Beyin şehit olmas ızayiattan ıdı.

Kasım Beyin silâhları Almanya imparatoru Şarlken'e büyük bir eseri zafer alâmetî olmak üzere takdim olundu.

Şarlken, Türklerle çarpışmaktan korkuyordu. Daima içerilere doğru ric'at ediyordu. Kaleleri kapatıyordu.

Kanunî Süleyman, Almanya imparatoru Şarlken'e ordularile meydan okuduğu halde o, Türk ordusile çarpışmadan kaçıyordu.

Son seferden sonra Kanunî ordusile İstanbula avdet etti. Çünkü kış gelmişti.

Kanunî İstanbula kânunuevvele yakın gelmişti. Bu, sefer ordu ve ümera çok yorgun düşmüştü. Avdet müşkülleşmişti. Balkanlar karlamıştı. Macar ovası bataklık olmuştu. Ordu çok zahmet çekmişti. Padişahın İstanbula avdeti şaşaalı olmuştu. Alaylar tertip edilmişti. (H. 939).

Ordu ve Kanunî İstanbula avdetten sonra Kral Ferdinand sulh talebile İstanbula gene sefirler yolladı.

Ferdinand'ın elçileri mütarekeye talip oldu. Eğri kalesinin anahtarları ve, padişaha ubudiyet arzı şartile yalnız mütareke değil, sulh bahşedileceği vâdi verildi.

Kanunî, Eğri kalesinin anahtarlarını istiyordu. Macarlar bizim Eğri kalesi dediğimiz kaleye Gran derlerdi.

Elçi, Eğri kalesinin anahtarları verilmesi şartını kendi salâhiyetleri meyanında görmediğinden Kraldan salâhiyet talep etti.

Bunun üzerine elçiye bir çavuş katılarak Viyanaya yollandı.

Kapı çavuşunun vaziyeti elçi şahsiyetini haizdi. Çavuşun memuriyeti sulh akdi için bir murahhas izamını ihtar etmekti. Ayni zamanda da Eğri kalesinin anahtarını istemekti.

Bu sıralarda Şeper namında bir diplomat hem Şarlken ve hem de Ferdinand namına olarak İstanbula geldi. Avusturya Kralı Ferdinand'ın evvelce gönderdiği ve, daha yola çıkmadığı için elçisile beraber müzakereye girişti.

Bu, yeni gelen elçi, Şarlken ve Ferdinand namına Eğri kalesinin anahtarlarını da getirmişti.

İşbu anahtarlar maddesi asrın âdabı itibarile şayanı izahtır.

İstanbuldan gönderilen kapı çavuşu, Kral Ferdinand tarafından büyük merasimle taht salonunda kabul olunmuştu. Bütün erkânı devlet mevki almışlardı.

Ferdinand, yaptığı bu ,merasimle İbrahim Paşaya mukabelede bulunuyordu.

Evvelce gelen Ferdinand'ın esirlerine Veziriâzam İbrahim Paşa, Türk imparatorluğunun debdebesini göstermek için büyük merasim yapmamış mıydı? Şimdi de Ferdinand mukabelede bulunuyordu.

Eğri kalesinin anahtarlarının teslimi meselesi, Kral Ferdinand'a sadık kalan Macar derebeyleri tarafından şikâyeti mucip oldu.

Fakat, Kral, Macar derebeylerini dinlemedi. Bir işaretile hepsini susturdu. Ve, bunun ehemmiyetsizliğini bildirdi.

Ferdinand, ileri giderek Macar derebeylerine şunları da söyledi:

— Anahtar kıtlığı yok ya...

Ferdinand'ın söyledikleri doğru idi.

Nitekim, söylediği gibi de yaptı. Bir taraftan böyle sahtekârlık hükûmetin şanına sığdırılıyordu.

Diğer taraftan Eğrinin anahtarları olmak üzere takdim olunan yaldızlı anahtarları Veziriâzam İbrahim Paşa, Şarlken ve Ferdinand'ın elinden almakta istiğna gösteriyordu.

Çünkü, Veziriâzamın maksadı aslisi de anahtarlar değildi. Lâzım olan padişahı cihana boyun eğmek, tarziye vermekti.

Türk diplomasisi Şarlken ile Avusturya Kralı Ferdinand'a boyun eğdirmişti. Nihayet dediğini yapmıştı.

Veziriâzam, Eğrinin anahtarlarını istiğna ile aldıktan sonra, elçilere şöyle hitap etti:

— İcabında biz Gran'ı kılıcımız ile de alırız.

Türk Veziriâzamı yutmuyordu. Alman imparatorunun hilebazlıklarını sezmişti.

Şarlken ve Ferdinand'ın sefiri Veziriâzam İbrahim Paşaya bir madalyon hediye ettiler.

(Arkası var)

Gece Yarısından Sonra Gelen Haberler

Yunan - Italyan harbi başladı

(Baş tarafı 1 incide)

vam etmiştir. Tezahürcüler ellerinde Türk, İngiliz, Yugoslav ve Yunan bayrakları taşımakta idi.

Atinada Işık Söndürme Mecburiyeti

Atina, 28 (A.A.) — Bu sabah saat 4.50 de ışık söndürme mecburiyeti ilân edilmiştir. Bu tedbir ve subayların aldıkları hareket emirleri Yunanistanın ültimatom karşısındaki sarsılmaz vaziyetini tebarüz ettirmektedir.

İlk Hava Harbi

Atina, 28, (A.A.) — Korent kanalı üzerindeki meshur köprüye varmağa teşebbüs eden İtalyan tayyareleri şiddetli bir hava muharebesine icbar edilmişlerdir.

İtalyan Tayyareleri Püskürtüldü

Atina, 28, (A.A.) — Yunan gazetelerine göre çok yüksekten uçan on beş İtalyan bombardıman tayyaresi Korenti ve Kralın yazlık ikametgâhını bombardıman etmişlerdir. Fakat Elen avcı tayyareleri ve hava dâfi bataryaları tarafından geri püskürtülmüşlerdir. Korentte hasar yoktur.

Korfo Önünde deniz muharebesi

Nevyork, 28, (A.A.) — Belgrattan Transsradyo ajansına verilen bir habere göre Korfu civarında İtalyanların ihraç teşebbüsü esnasında Yunan ve İtalyan donanmaları arasında bir muharebe olmuştur. Atinadan alınan bir habere düşman tayyarelerinin şehir üzerinde görüldükleri, fakat bomba atmadıkları bildirilmektedir.

İtalyanlarla Arnavut Vatanperverleri Arasında Müsademe

Londra, 28 (A.A.) — Belgrattan gelen haberlere göre, Arnavut vatanperverleri Arnavutluk dağlarına çıkmışlardır. Bunlar İtalyaya karşı hasmane tezahüratta bulunmaktadırlar. İtalyan kıtaatı bunlarla müsademe etmiş, iki taraf da ölü ve yaralı vermiştir.

ARNAVUTLAR İSYANA MI TEŞVİK EDİLİYOR ?

Roma: 28 (A.A.) — Röyter: Tirandan telgrafla alınan bir habere göre hüviyeti tesbit edilemiyen bir tayyare, Arnavutluğun cenup kısmına risaleler atmıştır. Bu risalelerde Arnavutlar, isyana teşvik edilmektedir.

İngiltere Elenlere Yardım Edecek

Londra, 28 (A.A.) — Röyterin diplomatik muhabirinin bu akşam resmî mahfillerden öğrendiğine göre, Atinadaki İngiliz elçisi, İngiliz hükûmetinin Yunanistana İtalyan tecavüzüne karşı yaptığı müdafaada iktidarında bulunan bütün yardımı yapacağı hakkında general Metaksasa teminat vermesi için talimat almıştır.

Londra, 28 (A.A.) — Yunanistana taarruz vukubulduğu zaman Yunanistana yapılacak yardım plânı esasen hazırlanmıştı.

Patras Şehri Bombalandı

Atina, 28 (A.A.) — Dahiliye nezaretinin tebliği: Bu sabah saat 10 da her biri beşer tayyareden mürekkep 2 İtalyan tayyare grupu tarafından Patras şehri üzerine bir hücum yapılmıştır. Duman tesisatı, Adliye Sarayı, Aya Yorgi un fabrikası, telgrafhane ve birkaç ev bombardıman edilmiştir. Maddî hasar ehemmiyetsizdir.

Şimdiye kadar alınan malûmata göre, biri polis olmak üzere dört kişi ölmüş, 17 kişi yaralanmıştır. Halk, sokaklarda sükûneti muhafaza etmiştir.

Londra, 28 (A.A.) — İngiliz deniz cüz'ütamlarının Yunanistanın yardımına gitmek üzere yolda bulundukları öğrenilmiştir.

İtalyanların Hedefi

Atina, 28 (A.A.) — Reuter:

Yunanistana karşı başladığı harpte, en büyük İtalyan hedefi sanıldığına göre, Yunanistan - Arnavutluk hududundan, 160 kilometre kadar mesafede Selânik limanıdır.

Çarpışmalar hakkında haberler azdır. Fakat, öğrenildiğine göre İtalyan hücumlarının başlıca sikleti Arnavutluk dağlarından dışarı giden esas geçidin ötesinde Florinaya müteveccih bulunmaktadır. Florina, Selânikten 145 kilometre mesafededir.

Elen kıt'aları bütün hat üzerinde şiddetli mukavemet etmektedir. Hattâ teyid olunmıyan bir habere göre Yunanlılar bir noktada 13 kilometre kadar Arnavutluk arazisine girerek harbi düşman toprağına nakletmiştir. İtalyanlar her halde Epirin dağlık mıntakası istikametinde de ikinci bir tazyik yapmaktadırlar.

İtalyanın Arnavutlukta 180 bin kadar askeri olduğu tahmin edilmektedir. Fakat bunun asgarî 50 bini dahili tutmak için lüzumlu bulunmaktadır.

Elenler italyan notasını reddetti

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

esnasında müteaddit defalar Yunan hükûmetinin yalnız normal sulh ve iki millet arasındaki iyi komşuluk münasebetlerine değil, avnı zamanda Yunan hükûmetinin bitaraf devlet sıfatile uhdesine terettüp eden kat'i vazife mugayir bulunan hattı hareketini tebyin etmek mecburiyetinde kalmıştır. Müteaddit defalar İtalya hükûmeti, Yunan hükûmetini bu vazifeleri ifaya davet ve bunların sistematik surette ihlâl edilmelerini protesto etmek mecburiyetinde kalmıştır. Bu ihlâl keyfiyeti Yunan hükûmetinin kendi kara sularının İngiliz filosu tarafından harp harekâtı esnasında kullanılmasına, İngiliz hava kuvvetlerinin mühimmat tedarik etmelerini teshil eylemesi ve İtalyanın zararına olarak Yunan takım adalarında askerî bir istihbarat servisi ihdasına muvafakat eylemesine binaen çok vahim idi.

Yunan hükûmeti, İtalya tarafından yapılan müteaddit diplomatik teşebbüslere mevzu teşkil etmi şolan bu hâdiselere vâkıftır. Yunan hükûmeti, - ki hattı hareketinin vahim netayicini idrâk etmesi icap ederdi - kendi bitaraflığını muhafazaya matuf her hangi bir tedbir almak suretile mukabelede bulunmamış, bilâkis İngiliz müsellâh kuvvetlerine teshilât göstererek ve İtalvanın düsmanlarile mesai birliği yaparak faaliyetini teksif etmistir. İtalva hükûmeti, bu mesai birliğinin Yunan hükûmeti tarafından askerî, bahrî ve havaî mahivette anlasmalarla tesbit edilmiş olduğunu isbat eden delâile malik bulunmaktadır.

İtalya hükûmeti, İtalya aleyhine müteveccih hareketin İngiltere tarafından Yunanistana verilmiş ve onun tarafından kabul edilmiş olan garantinin eczasından olduğunu tahmin ile iktifa etmiyerek Yunan hükûmetinin İtalva ile harp halinde bulunan devletlere kendi arazisinde mühim sevkulceysî noktalar vermek taahhüdünde bulunmuş olduğunu bu meyanda Tesalyanın ve Makedonyanın hava üslerinin bulunduğu ve bunların Arnavutluk arazisi üzerine yapılacak bir taarruzda kullanılacağını bildiğini beyan eder.

İtalva hükûmeti, Yunan hükûmetine hudutları haricindeki topraklarda kargasalıklar çıkarmıva, matuf teşebbüslerini hatırlatır. Bu sebeplerden dolavı İtalva hükûmeti bu siyasetin İtalvaya karsı tevlit edeceği netice hakkında Yunan hükûmetinin nazarı dikkatini celbetmiş ise de bir faydası görülmemistir. Yunanistanın bitaraflığı, git gide zevahirden ibaret kalmıştır. Bu vaziyetten mütevellit mes'uliyet Büyük Britanyanın ve onun diğer milletleri harbe sürüklemek siyasetinindir.

Fakat bundan böyle Yunan hükûmetinin takip etmekte olduğu sivasetin Yunan arazisini, İtalva aleyhine müteveccih bir üs haline getirmeyi veya bu hale getirilmesine müsaade etmeği istihdaf eylemekte olduğu asikârdır. Böyle bir halin neticesi, İtalya ile Yunanistan arasında silâhlı bir ihtilâftan baska bir sey olamaz. İtalva hükûmeti, böyle bir ihtilâfın önüne geçmek tasavvurundadır.

Binnetice İtalva hükûmeti, Yunan hükûmetinden Yunanistanın bitaraflığının ve İtalvanın emin garantisi olmak üzere İngiltere ile harbin devamı müddetince Yunan arazisinde bazı noktaları kendi kuvvetleri ile isgal etmek talebinde bulunur.

İtalva hükûmeti, Yunan hükûmetinden bu isgale mâni olmamasını ve isgali yapacak kıtaatın mururuna muhalefet etmemesini ister.

Bu kıtaat Yunanistana Yunan milletinin düsmanı olarak girmiyecektir. Ve İtalya hükûmeti, muvakkat olan ve bir takım zaruretlerin neticesi ve tamamile tesadüfî mahivette bulunan bu isgalin Yunanistanın hükümranlık haklarını ve istiklâlini ihlâl etmesini istemez. Ve asla bu niyette değildir. İtalva hükûmeti, Yunan hükûmetinden bu isgalin muslihane bir surette yapılması için askerî makamata icabeden emirleri vermesini talep eder.

İtalyan kuvvetleri, mukavemete maruz kaldıkları takdirde bu mukavemet silâhla kırılacaktır ve Yunan hükûmeti, bundan mütevellit netayicin mes'uliyetini yüklenmiş olacaktır.

Rubicone, Antonio

YUNANİSTAN HARP MECBURİYETİNDE BIRAKILDI

Atina: 28 (A.A.) — Reuter ajansından: Başvekil General Metaksas, bu sabah beyanatta bulunarak Yunanistanın kanının son damlasına kadar çarpışacağını söylemiştir.

Kral, bir beyanname neşrederek Yunanistanın harbetmek mecburiyetinde bırakılmış olduğunu ve İtalyanın Yunanistanın istiklâlini imha etmeğe uğraştığını bildirmiştir.

Atina: 28 (A.A.) — Röyter ajansından: Yunanistan, bu sabah saat 3 te İtalyadan bir ültimatom almıştır. İtalyan mütalebatının ne olduğu malûm değildir. Bu sırada Yunan kabinesi, umumi seferberlik ilân etmiştir. Sabahleyin erkenden her tarafta ışıkların tamamile söndürülmesi emredilmiştir.

METAKSASIN MESAJI

Atina: 28 (A.A.) — Elen milletine hitaben neşredilen bir beyannamede General Metaksas demiştir ki:

«— İtalya biz Yunanlıları hür bir millet olarak tanımıyarak topraklarımızdan bazı kısımları kendisine terketmekliğimizi istemiştir. Bu talebi ve bu talebin yapılış tarzını bir harp ilânı telâkki ettiğimiz cevabını verdim. Elenler şimdi ecdadımıza ve onların bize temin ettiği hürriyete lâyık olduğumuzu isbat edecekiz. Şimdi silâh başına!»

İNGİLİZ KRALININ YUNAN MİLLETİNE MESAJI

Londra: 28 (A.A.) — İngiliz Kralı, Yunan milletine aşağıdaki hitabede bulunmuştur

«Yunanistanın şu müşkül anlarında kahraman Yunan milletine ve Yunan Kralı yeğenim Jorja şunları söylemek isterim: Bu mücadelede bizler sizinle beraberiz. Sizin davanız bizim davamızdır. Müşterek düşmanımıza karşı birlikte harbedeceğiz. Şüphe yok ki müşkül ve ağır vaziyetlerle de karşılaşacağız. Fakat bunlara karşı her ikimiz nihaî zaferin kudretleri günde güne artmakta olan serbest milletlere teveccüh edeceğine tam bir iman ile kani olarak mukabele edeceğiz. Hakikati halde biz bu meddü cezrin lehimize tebeddül anından uzak olmadığımızı, mütearrızların kuvvetleri eksilmeğe ve bizim gittikçe artan kudretlerimiz vaziyete hâkim olmağa başladığı anda hükmedebileceğiz. Yaşasın Yunanistan ve onun devlet adamları, yaşasın Yunanistan Kralı!.»

Atina: 28 (A.A.) — Metaksas bugün Türkiye büyük elçisi ve Yugoslavya ve İngiltere elçilerini kabul etmiştir.

Sofya: 28 (A.A.) — Röyter: İtalyanın Yunanistana verdiği ültimatom hakkında Sofyada denilen yegâne şey İtalyanların Yunanistandaki stratejik noktaların askerî işgalini istemiş olmasıdır.

KRAL GEORGES'UN MESAJI

Londra: 28 (A.A.) — Atina ajansı bildiriyor: Elen Kralı Majeste İkinci Georges, Elen milletine hitaben aşağıdaki mesajı neşretmiştir:

Elen milletine;

Hükûmet reisi Yunanistanın istiklâlini tehdit eden İtalyaya karşı ne gibi şerait altında harbe girmeğe mecbur edildiğimizi sizlere bildirdi. Bu büyük günde, şundan eminim ki erkek ve kadın her Elen sonuna kadar, vazifesini yapacak ve şanlı tarihimize lâyık olduğunu göstterecektir. Bir tek insan gibi müttehit ve disiplinli Elen milleti, Allaha ve ırkımızın yüksek mukadderatına olan imanile mihrapları ve ocakları için nihaî zafere kadar mücadele edecektir.

ÇÖRÇİL'İN MESAJI

Londra: 28 (A.A.) — Çörçil, Elen Başvekili Metaksas'a aşağıdaki mesajı göndermiştir:

İtalya, tehditlerinin, sakin, cesaretiniz karşısında tesirsiz kaldığını görmüş ve bunun üzerine asılsız ittihamlarla sebepsiz bir hücum için kendisini haklı çıkarmak isteyerek memleketinize karşı sebepsiz bir tecavüze müracaat eylemiştir. Elen milletinin bütün itimadını verdiği, sizin idareniz altında son ayların tehlikelerine ve tahriklerine karşı koyuş, Yunanistana İngiliz milletinin hayranlığını kazandırmıştır. Elen milletini aynı hasletler, bugünkü tecrübe saatinde koruyacaktır.

Size iktidarımızda bulunan bütün yardımı yapacağız. Müşterek düşmana karşı, muharebe edeceğiz ve zaferi paylaşacağız.

Amerika Yunan Alacaklarını Bloke Etti

Nevyork, 28 (A.A.) — Nevyorktan gelmiş olan Ruzvelt, derhal evvelce almış olduğu bütün randevuları iptal etmiş ve hariciye nazırı Hull, hazine nazırı Morfenthau ve başmüddeiumumi Jackson ile Yunanistan meselesi hakkında telefon muhaverelerinde bulunmuştur. Ruzvelt, Amerikan bitaraflık kanununun Yunanistana tatbik edilmesini emretmiş ve bunun neticesinde Amerikada Yunan alacakları bloke olunmuştur.

Cümhuriyetin 17 nci yıldönümü bugün merasimle tesit ediliyor

Cumhuriyet bayramı vatanın her tarafında olduğu gibi İstanbulda da büvük tazahüratla kutlulanmaktadır. Dün on dörtten sonra daireler, hususî ve umumî müesseseler, evler, dükkânlar bayraklarla donatılmış, gece elektrikle ışıklandırılmıştır. Bayram merasimi bu sabah saat dokuzda Vilâyet binasında yapılacak tebriklerle başlıyacaktır. Vali, dokuzu çeyrek geçe Vilâyet binasında Parti, ordu, vilâyet, belediye ve diğer daire şeflerile konsolosların tebriklerini kabul edecek, buradan Taksim meydanına gidecektir.

Saat 11 de Vali ve komutan Taksim meydanında bulunan kıt'a ve mektepleri teftiş edecek, borazanın «ti» işaretile İstiklâl Marşı çalınacaktır. On bucukta geçit resmi yapılacak, bundan sonra kıt'a ve mektepler yerlerine döneceklerdir.

Gece de Halkevleri tarafından hazırlanacak zengin programlar dahilinde Halkevlerinde Cumhuriyet bayramı kutlanacak, konferanslar, temsiller verilecek, toplantılar yapılacaktır.

ŞİRKETİ HAYRİYE VE DENİZ YOLLARININ BU GECEKİ İLÂVE SEFERLERİ

Bayram münasebetile Şirketi Hayriye ve Denizyolları İdareleri limandaki iskeleler arasında ilâve vapur seferleri yapacaklardır.

Bu aksam gecevarısından sonra saat 2,30 da Köprüden Haydarpaşa - Kadıköyüne ve yine ayni saatte Üsküdar - Kuzguncuk - Beylerbeyi - Çengelköyüne birer vapur kaldırılacaktır.

Saat 1,30 da tekmil Adalara ve saat 2 de Kadıköyünden Köprüye birer ilâve seferi yapılacaktır.

Bundan başka saat 2 de Üsküdardan Sirkeciye ve saat 2,30 da da Sirkeciden Üsküdara birer ilâve araba vapuru kalkacaktır.

Başvekilimizin nutku

(Baş tarafı 1 incide)

Yurttaşlarım,

Türkiye Cümhuriyetinin her yılının, milletçe yeni bir hamle ve başarının kaynağı olduğu hepinizce malûmdur. Cümhuriyet ve inkılâp rejimimizin geçen yıllar içinde, dahilî ve haricî hayatımızda, içtimaî ve medenî âlemimizde temin ettiği feyiz ve eserleri, vatandaşlarıma sadece hatırlatmakla iktifa edeceğim. O eserler, her sene büyüyor ve büyüyecektir. O inkılâplar hızını almış, değişmez yollarında emniyetle yürüyor ve yürüyecektir.

Dünya ahvalinin, gittikçe artan vahameti karşısında, Türk milletinin gösterdiği olgun ve asil birlik, sükûn ve vakar, istiklâl ve şeref aşkı, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da, en büyük emniyet sâlâhımızdır. Bu güvenle istikbale bakıyoruz.

Yurttaşlarım,

Bayramımızı, büyük bir huzur, ve emniyet içinde idrak ediyoruz. Her Türk vatandaşının da her zaman ve her vaziyette fikren huzuruna ve kalben emniyetine güveniyoruz. Kudretinden emin, istiklâlini müdafaada tereddüdü olmıyan bir milletin fertleriyiz. Sulh ve istanlık aşkımız kadar, ordularımızın kıymetine ve kahramanlığına, milletimizin müdafaa kudretine, ve hudutsuz fedakârlığına dayanan irade azmimizi de dünya bilir.

Aziz vatandaşlarım,

Geçen sene de size söylediğim gibi, dünyanın en buhranlı bir devrinde her vakitten daha kuvvetli hakkına güvenen, ne haricî, ne dahilî bir ıstırabı olmıyan bahtiyar bir milletin fertleri olduğumuzu düşünerek 17 nci Cümhuriyet yıldönümünü neş'e ile geçirmenizi bütün kalbimle temenni ve Cumhuriyetin 17 nci yıldönümü bayramının başladığını ilân ederim.

Hitler - Musolini

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

göre, Musolini, refakatinde Kont Ciano olduğu halde Hitlerle görüşmek üzere bu sabah Floransaya hareket etmiştir.

Stefani ajansı, Hitlerin refakatinde von Ribbentrop olduğu halde İtalyaya deldiğini ve Floransaya gitmekte olduğunu ilâve eylemektedir.

Yunanistanın uğradığı haksız tecavüz

(Bşmakaleden devam)

na 24 saat kala, bu devlete, Yugoslavyaya ve Türkiyeye verilen teminattan bahsederek harp fırtınasının Balkanlardan büsbütün uzaklaşmış olduğunu müjdeleyen siyasî muharrirler var.

Mihver devletlerinin uzak ve yakın komşuları için su iki vaziyetten biri mukadderdir: Ya Romanya gibi zelil mutavaat, yahut da şerefli Yunanistan gibi mücadele. İstiklâle, millî hükümranlığa, şeref ve namusa kıymet vermiyenler, müstevliye kucaklarını açarlar; millî mukaddesatına bağlı olan milletler ise, istilâ ordusunun karsısına göğüslerini ve süngülerini dikerler. Küçük, fakat kahraman Yunanistan ikinci şıkı kabul etti. Yunanistan gibi eski bir medeniyetin varisi olan ve istiklâlini elde etmek için - bize karşı olsa da - uzun mücadelelere girişmek cesaretini gösteren bir millet, başka türlü yapamazdı. Çünkü, İtalyanlar, İngiltere ile harp devam ettiği müddetçe, Yunan topraklarında sevkülceyşî noktaları işgal ve Yunan deniz ve hava üslerinden istifade etmek gibi, müstakil bir devletin bitaraflık, istiklâl ve hükümranlık haklarına taban tabana zıd, bir takım ham ve küstah teklifler ileri sürmüşlerdir. Yunanistan, bu teklifleri, hem müstakil bir devlet olarak kabul edemezdi; hem de kendisini garanti eden İngiltere ile istemiye istemiye harp haline gireceği için kabul edemezdi. Yunanistan mademki mutlaka harbetmek mecburiyetinde kalacaktı; pek tabii olarak kendisine tecavüz eden, haklarını, (istiklâlini, şerefini çiğneyen devlete karşı harbetmeği tercih etti. İnsan düşmanı dururken bu düşmanın zorile dostuna karşı silâh çeker mi? İtalya ise, yalnız Yunanistanın değil, İspanya müstesna, bütün Akdeniz milletlerinin düşmanıdır. 1939 baharında, küçük Arnavutluğu kana boyayarak istilâ etmiş olan İtalyanın, şimdi Arnavutluğu müdafaa bahanesile Yunanistana saldırması bu devletin siyasi ahlâk bakımından ne kadar sukut ettiğini gösterir. Helli kruvazörünün o feci sekilde batırıldığı gündenberi, İtalyanın Yunanistana tecavüz edeceği muhakkaktı. Komşumuzun gösterdiği itidal, sükûn ve sabır, hâdise çıkarmamak arzusu, İtalyaya kavga vesile ve bahanesi vermemek azmi, hiçbir şeye yaramadı. Sinyor Musolini, bütün dünya mücadelesinde verdiği sözü, yine kendisi ihlâl ederek, Mısıra olduğu gibi, Yunanistana da tecavüz etti.

Yunanistan, İngilterenin de yardımı ile istiklâlini ve topraklarını kahramanca müdafaaya başlamıştır. Bu tecavüz, İtalyaya ne kazandırabilir? Onun belki de kuru sıkı bir tehdit ile eline geçirebileceğini sandığı sevkülceyşî noktalar, deniz ve hava üsleri şimdi İngilterenin eline geçmiş demektir.

Şarkî Akdenizin kilidi olan Girid, İtalyanların Oniki adasına karşı Siklad adaları, Adriyatik ağzındaki Korfo adası, Yunanistanın İtalyaya müteveccih olan garp sahilleri ve İyoniyen denizindeki Kefalonya, Zanta gibi adalar, İngilterenin arayıp da bulamadığı deniz ve hava üsleridir ki buralardan Roma da dahil olmak üzere, İtalyanın mühim bir kısmını rahat rahat bombalamak mümkündür.

İtalya, Yunanistana saldırmakla İngiltereyi, kendisini daha iyi vuracak bir sevkülceyşî vaziyete sokmuş; böylece İngilterenin ekmeğine yağ sürmüştür. İtalya, bu hareketi nicin yapmıştır? Geçenlerde bir makalemizde de izah ettiğimiz gibi, sıkışık bir vaziyette olduğu ve çıkmaza girdiği için. Bu hareket, bir batağa saplanmış adamın kurtulmak için yaptığı ümitsiz ve mezbuhane çırpınmalara benziyor.

Uğradığı haksız taarruz karşısında, Türk milletinin sempatisi, bütün dostluğu kahraman Elen milletine müteveccihtir. Bu maddeten küçük millet, yalnız kendi istiklâli için değil, bütün mazlûm milletlerin istiklâli ve kurtuluşu için çarpışan mânen büyük bir millet olmuştur.

ABİDİN DAVER

Zehir kaçakçılarına verilen ceza kâfi mi?

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

daşlarla yaşadıklarından, bu perhizkârlığı birkaç ay muhafaza edebiliyor ve nihayet irade zâfı ve arkadaşların iğvaatı ile tekrar başlıyor. Bunların hastanede kapanmasından maattessüf büyük bir istifade temin edilemiyor. Tekrar kullananları bu arızadan kurtarmak, yeniden mevkufiyet müddetini uzatmak la da kabil olamaz. En iyisi muhit değiştirmektir.

«Satanlara verilen ceza maatteessüf dünyanın her yerinde az görülmektedir. Profesyonel kaçakçılar, insanları zehirlemek sayesinde servetlere konuyorlar. Başka memleketlerdeki kaçakçılara nazaran bizimkiler çerçöp kabilindendir ve sattıkları ekseriya eroin değildir, tebeşir tozu ve nişastayla karıştırılmış morfin soliktir. Her şeyde pek muzır olan ihtikâr, bu meselede az çok işe yarıyor. Fakat bir cepheden... Diğer cihetten de, bir gram karışıkla sarhoş olmadığını gören eroin tiryakisi, bu defa nasılsa eline geçirdiği daha safından bir buçuk gramını birden kullanmakla zehirleniyor ve hattâ ölüyor. Satanlara karşı cezanın teşdidine herkes taraftardır. Elde bulunan kanunlar, bile bile insanları zehirleyen, menfaatleri için soğukkanlılıkla her gün katiller yapan bu adamlara verilen cezayı, pek az buluyorlar. Bizde bir sene ceza veriliyor. Bunun daha fazla artırılacağını umuyoruz ve bekliyoruz. Amerikada da bu cezayı kâfi görmüyorlar. Şimdiye kadar en çok cezayı Birleşik Amerikada bir hâkim vermiş ve bu yüzden âdeta rekor kırmıştır. Kasden müteaddit katil cürümlerile maznun diye Grunberg namında bir eroin kaçakçısına 30.000 dolar cezayı nakdî ile 34 sene hapis vermiştir. Tabii bunu gazetelerle kitaplar çok alkışladılar. Bizde eroin fabrikası olmadığı için eski fabrikalardan kalma mağşuş stoklar, nihayet pek az hariçten gelen kaçakçılık zannolunduğu kadar tehditkâr vasıfta değildir. Nitekim, bu münasebetsiz iptilâ, ancak İstanbula ve pek büyük bir iki şehre ve mahdut bir muhite münhasır kalmıştır. Eroin yapılmamasına bir diğer sebep de eroinin içki ile beraber kullanılamamasıdır. Rakıya ağzı alışanlar bundan zevk almıyorlar ve bilâkis fevkalâde rahatsız oluyorlar. Beraber gitmiyor. Onun için, daha genç çocuklarda, mekteplerde görülüyor. Ağız kokusu vermemesi, kolay taşınması yüzünden gençler daha kolay alışıyor. Gençlerin de en ziyade seyyar satıcı, doğramacı, mürettip, hakkâk, nikelâjcı gibi cüsselerinden ziyade para kazanan aşağı takımında oluyor. Onun için, ebeveyn her akşam çocuklarının cebini iyice muayene etmeli, yol parasından fazla para vererek bir gencin haylâzlığa ve kötü huylara alışmasına meydan vermemelidir.

(Sonu varın)

Yunan müdafaa kuvvetleri

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

birlik içinde memleketin her suretle inkişafına çalışmıştır.

COGRAFİ VAZİYET

Yunanistanı, Şimalî Yunanistan, Orta Yunanistan ve Mora yarımadası olarak üçe yırmak ve bu taksime ayrıca adaları da ilâve etmek doğru olur. Şimalî Yunanistan; Garbî Trakya, Makedonya, Tesalya ve Epirden müteşekkildir. Orta Yunanistan; garpta Etolia ve Akarnania, ortada Photiotis ve Phokis; şarkta Beotia ve Atik olmak üzere altı mühim bölgeye ayrılmıştır. Mora yarımadası Orta Yunanistandan 6 kilometre uzunluğundaki Korent kanalile ayrılır. Adalara gelince, bunlar Yunan adaları, Ege adaları, Girit adası ve Anadolu adalarıdır. En mühim şehirler Garbî Trakyada Dedeağaç; Yunan Makedonyasında Selânik, Siroz, Drama, İskeçe, Tesalyada Golos, Tirhala, Larisa, Epirde Yanya; Atik yarımadasında Atina ve Piredir. Yunan adalarından yalnız Korfu şimalde ve Adriyatik denizinin ağzındadır. Diğerleri Korent körfezi ağzına sıralanmıştır. Ege adaları Kiklad ve Sporat toplu adalarıdır. Girit 260 kilometre uzunluğunda ve 60 kilometre genişliğindedir. En mühim şehirleri Kandiye ve Hanyadır. Anadolu adaları: Midilli, Sakız, Sisam.

DİN VE IRK

Yunanistan nüfusunun yüzde 88 i Rum Ortodoksu, mütebakisi katolik, pro testan, müslüman Türk ve Yahudidir. Yahudiler, bilhassa Selânikte bir hayli yekûn tutmaktadır. Türkler mübadele yolile memleketimize geldikleri için İstanbulda kalan Rumlara mukabil ancak Garbî Trakyada 40 bin kadar Türk vardır.

UMUMİ TİCARET

930 rakamlarına göre, Yunanistanın ithalâtı 10.680.000.000 drahmi, ihracatı da 7.101.000.000 drahmidir. Memleketin en mühim ihraç maddeleri sırasile birinci derecede tütün, kuru üzüm, şarap, zeytinyağı, ikinci derecede zeytin, incir ve madendir. İthalât ise, birinci derecede hububat, un, canlı hayvan, hayvan mahsulleri, ikinci derecede şeker, kereste, demir, petrol, kömürdür. Yunan ticaret filosu 468 i şilep, 108 i yolcu, 38 i muhtelif vapur olmak üzere 1.600.000 to nilâtodur. Bu rakamlar 933 te Milletler Cemiyetinin verdiği rakamlardır. Yunanistanın en mühim ihracat limanları Pire, Selânik, Patras, Kavala, Golos, Korfu, Midilli, Kalamatadır.

ENDÜSTRİ

Gene Milletler Cemiyetinin rakamlarına göre endüstride çalışan amele 700 bin, endüstride kullanılan makinelerin beygir kuvveti 370.000 dir.

YUNANİSTANIN KARA, DENİZ VE HAVA ORDULARI

Hazarî ordu 12 piyade tümeni, 1 süvari fümenidir. Hazarî ordu mevcudu 80,000 kişi idi; fakat son zamanlarda takriben 250,000 kişiyi silâh altında bulunduruyordu. Umumî seferberlik ilân edince 400,000 kişilik bir ordu çıkarabilir. Askerlik müddeti 21 den 50 yaşına kadar olduğu için, Yunanistanda eli silâh tutan insanların yekûnu 700,000 den fazladır.

Yunan hava ordusunun 200 kadar tayyaresi vardır.

Yunan donanmasına gelince 1 zırhlı kruvazör ile 10 muhrip ve 13 torpidobottan, 6 denizaltı gemisinden ve diğer yardımcı gemilerden mürekkeptir.

İtalya hudutlarında bilhassa Arnavutluk sınırlarında esaslı tahkimat yapmıştır.

İstanbul P. T. T. Müdürlüğünden

İdaremiz ihtiyacı için 1000 adet - demir makaralara mahsus ip - alımı açık eksiltmeye konulmuştur.

Eksiltme 13/11/940 çarşamba saat 15 te B. postahane binası karşısında Valde Hanının ikinci katında idaremiz umumî depo muhasipliği odasında toplanacak müdürlük alım satım komisyonunda yapılacaktır.

Beherinin muhammen bedeli 250 kuruş, hepsinin 2500 lira, muvakkat teminat 187 lira 50 kuruştur.

Taliplerin fennî ve idarî şartnamelerini görmek ve muvakkat teminatlarını yatırmak üzere çalışma günlerinde B. postahane binası birinci katta müdürlük idarî kalem binalar ve levazım kısmına eksiltme gün ve saatinde de 940 senesi için Ticaret odası vesikası ve muvakkat teminat makbuzile komisyona müracaatları. (10287)

Beykoz Askerî Satınalma Komisyonundan

1. — 5000 kilo kösele, 800 adet tevhit semeri iskeleti, 3600 kilo keçi kılı, 800 adet kantarma demiri 5/11/940 salı günü saat 14 te Beykozda park karşısında askerî satınalma komisyonunda pazarlıkla satın alınacaktır.

2. — Pazarlık neticesi takarrür edecek fiat üzerinden yüzde 15 teminatı alınacaktır.

3. — Bunlara ait evsaf ve şerait her gün mezkûr komisyonda görülebilir. «10368»

Nazilli Belediyesinden

Nazillide yapılacak 7375,55 metre murabbaı beton döşeme ile 400 metre tul beton bordür 14995 lira 10 kuruş bedelle 15/10/940 tan itibaren 20 gün müddetle kapalı zarf usulile eksiltmeye konmuştur. Bu hususa ait evrakı keşfiye ve saire parasız olarak Belediyemizce verilecektir. Müteahhitlik evsafını haiz olan isteklilerin vesaiki mülsbitelerini havi zarflarını 5/11/940 salı günü saat 15 şe kadar Nazilli Belediyesine vermeleri ilân olunur. (10092)

KURU KAHVECİ

MEHMET Efendi Mahdumları

Muhterem müşterilerinin en büyük BAYRAMLARINI KUTLULAR

EV KADINI

Mutfakta geçen her saat kadının en büyük zevkidir

Paskalya çöreği yapmak kolaydır

900 gram un, 200 gram şeker, 150 gram tereyağı, 50 gram bira mayası, 4 yumurta, yarım bardak süt, bir tatlı kaşığı mahlep almalı. Bira mayasını sütle ezip una karıştırmalı, üstünü örterek kabarmaya bırakmalı. Hamur gelince içine tereyağını, şekeri, vurularak köpürtülmüş yumurtaları, sütü mahlebi karıştırarak yoğurmalı. İyice hallolunca tekrar üzerini örterek kabarmağa bırakmalı. Hamuru ikinci defa da geldikten sonra üçe taksim etmeli .Her parçayı tekrar üçe ayırmalı. Her birini el içinde yuvarladıktan sonra hamur tahtası üzerinde yuvarlayarak uzatmalı, ve üç parçasını saç gibi örerek bir çörek vücude getirmeli. Bunu unlanmış tepsiye, yahut kâğıt üzerine yerleştirmeli. Tarif edilen miktardan üç çörek çıkar, bunları tepsiye dizdikten sonra üzerlerini örterek üçüncü defa kabarmaları beklenmeli. Çörekler gelip kabarınca üzerlerine yumurta sarısı ve dövülmüş badem serperek fırına göndermelidir.

Karamelli krema yapmak biliyor musunuz?

Karamelli kremanın tertibi şudur: Bir avuç toz şekeri ,bir kahve kaşığı su ile tencereye koyunuz. Ateşe konunca şeker yanmağa başlar ve sütlü kahve rengi bir karamel olur. Derince bir porselen kabın içine bu yanmış şekeri dökerek her tarafını bulayınız. Diğer bir kap içinde altı yumurtanın yalnız sarısını köpürtünüz. Üzerine 125 gram şeker ve bir az vanilya ile kaynamış olan bir kilo sütü sıcak iken, dökünüz. Sütü dökerken tahta bir kaşıkla mütemadiyen karıştırınız ve sonra karamelli kap içerisine dökünüz. Ateşte evvelceden kaynamakta olan sıcak su içerisine kabı oturtunuz ve bainmarie usulü ile pişiriniz. İçinde krema olan kabın üzerine kapak kapanırsa daha iyi pişer. Suyun üzeri açık kalmalıdır. Krema piştikten sonra ve tamamen soğuduğu zaman bir tabak üzerine kabı devirerek kremayı biçimile çıkarmak lâzımdır. Eğer evde fırın varsa krema kabını su içinde fırına koyarak pişirmek daha iyi olur.

Son model bir pardesü. Berlin moda evlerinin olan bu model şimdiden rağbet bulmuştur.

Av ve kümes hayvanları etleri için faydalı bilgiler

1. — Kaz, ördek ve av hayvanlarından eti ağır kokulu olanların bu kokularını gidermek için unla oğalamak ve yarım saat kadar unun içinde bırakmak lâzımdır.

2. — Kümes hayvanları evde kesilmişse yazın bir gün, kışın iki gün, bekletip öyle pişirmelidir ki etleri sert olmasın.

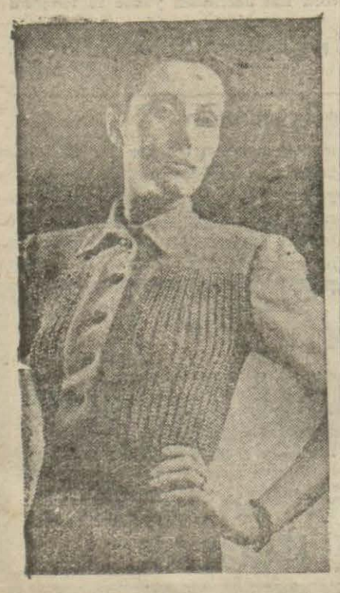

Bu yıl çok beğenilen örme bir bluz

Sonbahar modellerinin en şık elbise siyah renk moda olduktan sonra bel ve göğüse pliler konuyor.

FAYDALI BİLGİLER

Boğaz ağrısına karşı ilâç

Boğaz ağrısına karşı Alzasta asırlardanberi şu basit ilâç tatbik edilmekte ve faydası görülmektedir: Üç iri pırasayı bir buçuk litre suda kaynatmalı, sonra flitre ederek içerisine 250 gram şeker ilâve ile tekrar ateşe koymalı ve üçte bir kalıncaya kadar kaynatmalı. Bu, şurup gibi bir şey olur. Hastaya yarım saatte bir tatlı kaşığı verilirse çok faydası görülürmüş.

Soba borularındaki kurumdan istifade

Soba borularında toplanan kurumlardan istifade edilebilir. En evvel kurum gayet iyi, dişleri beyazlatır. Kurumu yıkayıp, kuruttuktan sonra döverek elekten geçirmeli, içerisine beş on damla nane ruhu karıştırılınca gayet güzel diş tozu olur. Kurum su içinde ezilir ve bu su ile saksılar sulanırsa, çiçekler kuvvet bulur ve haşerat, böcek olmaz. Bilhassa gül ağaçlarının yaprak ve goncaları üzerine kurum serpilirse küçük yeşil böceklerden kurtarılmış olur. Köküne kurum konulursa kuvvetlenir ve bol çiçek açarmış.

BUNDAN İSTİFADE EDİNİZ!

Daralmış kombinezonlar ve elbiseler açılabilir

Yıkanan bazı elbise, kombinezon veya blûzların giyildiği vakit daralmış olduğu hayretle görülür. Bunun sebebi fena yıkanıp ütülenmesidir. Çok sıcak su ile yıkanan kumaşlar, çekebilir. Bunlar için artık çare yoktur. Fakat fena ütülenmiş ve bu yüzden dar gelen kombinezon veya elbiseyi tekrar ılık su içine sokup ıslatmalı, sıkıp asmalı. Daha nemli iken ütü tahtasına geçirmeli. Önce enine doğru gererek ütüledikten sonra boyuna doğru çekerek ütülemelidir. Elbise veya kombinezon verev (biye) olarak yapılmış ise, bunda sarkmak tehlikesi var. Ütülenirken daima boyuna veya enine değil de kumaşın düz olduğu yerde ütüyü getirip götürmeli. Bu suretle ütülenen şey sarkmaz.

Çorbalar için faydalı bilgiler

1. — Çorbalara katılacak un, iyi olmalıdır. Top top kalmaması için mutlaka elenmelidir.

2. — Çorbalara sirke, limon gibi ekşi şeyler, daima, tencereyi ateşten alırken karıştırılmalıdır.

3. — Baharlar, çorbalara iyi bir tat ve iştihayı açan iyi bir koku verir. Bunun için, bütün çorbalara: sofraya konulurken, tarçın, yenibahar, karabiber, kırmızı biber gibi herhangi bir baharı serpmek isteğinize kalmış bir şeydir.

4. — Çorbalar için limonla ve yumurta ile yapılan terbiyelere kaynayan çorbanın suyundan azar azar katmalı ve terbiyeleri koyulaştırmalıdır. Unlu yumurta ve limonlu terbiyeler de gayet hafif ateşte karıştırılarak koyulaştırılır.

5. — Çorbalar için et ve tavuk suları kullanılır.

Halkevleri

(Baştarafı 5 inci sayfada)

nun iç varlığını inkisaf ettirmek ve benliğinin derinliklerinde kaynayan emsalsiz kıymetleri meydana çıkarmak vazife idi.

Üçncü kongrede yapılan nizamnameye Halkevleri sokuldu ve uzun zaman çalışılarak hazırlanan talimatname ile Halkelerinin 9 şubesi olması kararlaştı. Halkelerindeki faaliye kısaca sudur:

Dil, edebiyat, tarih şubesi: Türk Tarih Cemiyeti ile Türk Dil Cemiyetinin tanzim etiği program esasları içinde çalısmakadır.

Söz derlemeleri, anketlere karşılık, ata sözleri, mâniler, millî masallar, folklar tetkikleri, eski eserlerin yerlerinin tesbiti, harap olmaktan muhafazaları, Türk büyük lerinin hatıralarını, yıldönümlerini kutlamak gibi tarih dil ve külür mesaisinde bir çok kıymeli eserlerin temel taşı konmaktadır.

Bu kolların tertip ve neşrettiği Halkevleri dergileri tarih ve dil sahasında değerli malzemeyi ihtiva etmektedirler.

17 Yılda Endüstri

(Baştarafı 5 inci sayfada)

selerini kontrol etmek,

4 — Endüstri mamulâtımızın kalitelerini yükseltmek,

5 — İşçi ve mütehassıs yetiştirmek için tedbirler almak,

6 — Kaybedecek vaktimiz olmadığı için endüstri sahasında seri bir inkişaf temin etmek.

Sanayi programı:

Cümhuriyet rejimi, yeni bir endüstri kurmak istediği zaman, evvelâ programlı çalışmağa karar verdi. Programı yaparken de prensip olarak şu esası kabul etti:

«Ham maddesi memlekette bol bol yetişen ve yetişebilecek olan iç piyasamızda çok sürülen maddeleri sanayileşme programımızın başına koymak ve ilkönce bunları imal edecek fabrikaları kurmak.»

Devlet, bu prensiple, memlekette ziraati (meselâ şeker pancarı) ve pamuk, haycanlığı (meselâ yün için merinosçuluk) ve saireyi de teşvik etmiş oldu.

İngiltere Kralına mesajının metni

Londra, 28 (A.A.) — Verilen malûmata göre, İngiltere kralı tarafından mareşal Petene gönderilen mesajın fetni mareşalin cevabı alınmadan neşredilmiyecektir. Londra diplomatik mahfilleri bu cevabın önümüzdeki 24 saat zarfında geleceğini zannetmektedirler.

Sonbahar şapkalarında değişiklik var. Yüksek fakat uzun tuvalet veya parcalı şapkalar, teşhir ediliyor.

EMLÂKİŞ

Sayın vatandaşların büyük ve Millî Bayramını kutlular.

Adres: Galatasaray Lisesi karşısı No. 184
Tel: 49010

KENDİN BİRİKTİR

T. İŞ. BANKASI
1940 Küçük Carî Hesaplar İKRAMİYE PLÂNI

1940 İKRAMİYELERİ :

1 adet	2000	liralık	= 2000.—	lira
3 »	1000	»	= 3000.—	»
6 »	500	»	= 3000.—	»
12 »	250	»	= 3000.—	»
40 »	100	»	= 4000.—	»
75 »	50	»	= 3750.—	»
210 »	25	»	= 5250.—	»

Keşideler: 1 şubat, 1 mayıs, 1 ağustos, 1 ikinciteşrin tarihlerinde yapılır.

RESİMLİ HABERLER

İNGİLTERE MUHAREBESİ NE HALDE?

Fransa Almanya ile mütareke aktederek harpten çekildikten sonra; Hitler, İngiltere adasının istilâsına şiddetli hava hücumlarile başladı. Fakat İngilizlerin mukavemeti karşısında Alman plânı akim kaldı.

Bu resimler İngiltere muharebesinin son haftasında cereyan eden hâdiselerden muhtelif intibaları tesbit ediyor.

İngiltere üzerinde düşürülen Alman tayyarelerinin mürettebatından ikisi İngiliz askerleri arasında.

Alman tayyarelerinin yaptığı hücumlara şiddetle mukabele eden İngiliz pilotları istirahat esnasında

İngiltere üzerinde cereyan eden hava muharebeleri esnasında düşürülen Messer Schmitt markalı bir Alman bombardıman tayyaresi

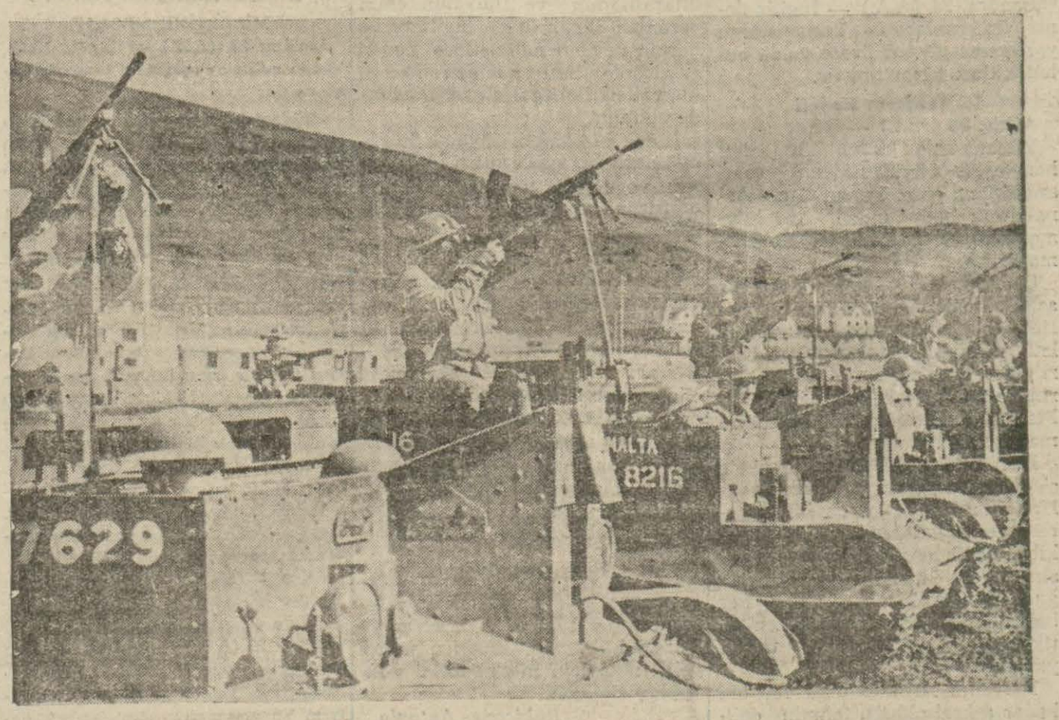

Büyük Britanyanın mutasavver bir Alman istilâ kareketine hedef olması ihtimali ortaya çıktığı günden beri İngiltere ana vatan topraklarına mühim kuvvetler yığmıştır. Resim Britanyada her ihtimale karşı bulundurulan motörize kuvvetlere mensup zırhlı ve tayyare dafi toplu arabalardan müteşekkil bir kolu gösteriyor.